

HYVÄKSYTTY, ARVOKAS JA RAKASTETTU

Nuoren itsetuntoa vahvistava aineisto rippikoulutyöhön

Saara Pellinen

Opinnäytetyö, syksy 2016

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Etelä, Kalasatama

Sosiaalialan koulutusohjelma

Kristillisen lapsi- ja nuorisotyönohjaajan suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK)+kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Pellinen, Saara. Hyväksytty, arvokas ja rakastettu. Nuoren itsetuntoa vahvistava aineisto rippikoulutyöhön. Helsinki, syksy 2016, 79 s., 3 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö on produkti, jonka tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa nuorten itsetuntoa vahvistava aineisto rippikoulutyöhön. Aineisto on suunniteltu niin, että sitä voidaan käyttää eri seurakunnissa. Aineiston tavoitteena on vahvistaa nuorten itsetuntoa ja osoittaa heille heidän arvokkuutensa ja ainutlaatuisuutensa Jumalan silmissä. Aineistoa testattiin kahdella rippikoululeirillä Etelä-Karjalassa Ruokolahden seurakunnassa kesällä 2016. Valmis aineisto koostuu kolmesta tuokiosta, jotka ovat raamatturyhmä, oppitunti ja iltahartaus.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa esitellään työn yhteistyötaho ja lähtökohdat. Tämän lisäksi esitellään aineistoa itsetunnosta, minäkuvasta ja identiteetistä, rippikouluikäisestä nuoresta, rippikoulusta ja sen pedagogiikasta sekä ryhmistä.

Prosessi alkoi syksyllä 2015 opinnäytetyön ideoinnilla. Yhteistyötahon löydyttyä aineistoa testattiin rippikoululeireillä ja aineistoa muokattiin ja kehitettiin palautteen perusteella. Aineisto vastasi tekijän tavoitteita nuorten itsetunnon vahvistamisesta. Koko prosessi tuki ammatillista kasvua ja loi uusia näkökulmia ryhmänohjaukseen.

Avainsanat: itsetunto, minäkuva, kristillinen työ, rippikoulutyö, toiminnalliset menetelmät, produkti.

ABSTRACT

Pellinen, Saara. Accepted, precious and loved. Empowering material for youth to confirmation school. Helsinki, Autumn 2016 79 p., 3 appendices. Language: Finnish. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to plan and implement an empowering material for young people to confirmation school. The material can be used in different parishes. The aim of the material was to strengthen youth's self-esteem and show them that they are dignified and unique individuals in the eyes of God. The material was tested in two confirmation camps in South Carelia in Ruokolahti parish in the summer of 2016.

The theoretical part of the thesis presents the co-operation partner and objectives of this study. In addition, the thesis explains the theoretical bases for self-esteem, self-image and identity, 15-year-old youth, confirmation school and its pedagogy and groups.

The process began in the autumn of 2015 by brainstorming ideas for the thesis. The material was tested in Ruokolahti parish's confirmation camps. The material was modified and developed based on the given feedback. In general, the aims of the thesis were achieved. The process supported professional growth and created new perspectives of leading a group.

Keywords: self-esteem, self-image, Christian work, Confirmation school functional methods, production.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	6
3 NUOREN MINÄKUVA JA ITSETUNTO	7
3.1 Minäkuva ja identiteetti	7
3.2 Itsetunnon määritelmä ja sen kehitys nuoruudessa.....	8
4 RIPPIKOULUIKÄINEN NUORI	13
5 NUOREN ITSETUNTOA TUKEVA RIPPIKOULU	19
5.1 Rippikoulu ja valtakunnalliset rippikoulusuunnitelmat.....	19
5.2 Rippikoulun pedagogiikka.....	21
5.3 Isonen rippikoulussa.....	23
5.4 Ryhmän kehitys ja ryhmäturvallisuus	23
7 PRODUKTIN SUUNNITTELU	27
7.1 Produktin ideointi ja muotoutuminen	27
7.2 Työelämän yhteistyötaho.....	30
7.3 Raamatturyhmäaineiston suunnittelu	30
7.4 Huonetyöskentelyn suunnittelu.....	32
7.5 Hartauden suunnittelu	37
7.6 Arvioinnin suunnittelu	38
8 PRODUKTIN TOTEUTUS.....	40
8.1 Raamatturyhmä.....	40
8.2 Huonetyöskentely	41
8.3 Hartaus.....	43
9 AINEISTOSTA SAATU PALAUTE JA SEN ANALYSOINTI	45
9.1 Palautteen keruu leireillä	45
9.1 Isosten palaute	46
9.2 Leiriläisten palaute	47

9.3 Palautteen analysointi	49
10 POHDINTA	51
10.1 Tavoitteiden saavuttaminen.....	51
10.2 Ammatillinen kasvu prosessin aikana.....	51
10.3 Eettinen pohdinta	53
10.4 Kehittämisideoita mahdollista jatkoa varten.....	54
LÄHTEET	56
LIITTEET	61
Liite 1: Palautekysely isonen	62
Liite 2: Palautekysely rippikoululainen	63
Liite 3: Produkti.....	64

1 JOHDANTO

Murrosiän kynnyksellä olevat suomalaiset nuoret tuntevat itsensä useammin yksinäisiksi, kuin muut pohjoismaalaiset nuoret. Suomalaiset nuoret kokevat, että heillä on huonommat suhteet vanhempiinsa ja he epäilevät rakastaako kukaan heitä. Monen suomalaisen nuoren identiteetti on heikko ja pirstaleinen ja minäkuva on yksinäinen. Kohdatessa tällaisen nuoren kannattaa hänen itsetuntoonsa panostaa. Nuoren havaitessa, että hänestä välitetään voi hänen itsetuntonsa alkaa parantua. Nuori saa uskoa siihen, että hän on arvokas ja tärkeä. (Kinnunen 2008, 57–58.)

Hyväksytyt, arvokas ja rakastettu, ovat sanoja, jotka ovat opinnäytetyössäni keskiössä. Valmistin työnäni rippikoulutyöhön tarkoitettua produktin, jossa käsitellään erilaisin toiminnallisina menetelmin itsetuntoon ja minäkuvaan liittyviä aiheita. Jokaisella nuorella tulisi olla mahdollisuus kokea itsensä hyväksytyksi ja heillä tulisi olla tilaa pohtia minuuteen liittyviä asioita turvallisessa ja ajatuksia sallivassa ympäristössä. Produktini tarkoitus on tarjota tälle mahdollisuus. Ohjaajana toimiessa ja erilaisia tuokioita järjestäessä ohjaaja voi toimia taka-alalla tarkkailijana antaen tilaa nuorille keskustella asioista.

Itsetunto ja minäkuva ovat aiheina yleisiä opinnäytetöissä eri ammattikorkeakouluissa. Vaikka itsetuntoon ja minäkuvaan liittyviä opinnäytetöitä on tehty paljon, ei kuitenkaan rippikoulutyöhön suunnattuja opinnäytetöitä juurikaan ole tehty. Usein opinnäytetyöt on kohdennettu tyttöihin. Itsetuntoon ja minäkuvaan liittyvät materiaalit ovat yleensä tehty joko rippikoulun jälkeiseen työhön tai varhaiskasvatustyöhön. (Halminen, 2010, 1; Hirvikangas & Lehtinen 2015, 1; Karhumaa 2011, 5; Konttinen & Melkkala 2009, 5; Kärkelä & Tuominen 2010, 6–7; Lehto & Saari 2013, 7; Oinonen 2015, 6; Salonen 2015, 1; Sutinen, Mäkelä & Pääaho 2012, 1.)

Opinnäytetyönäni valmistin aineiston, joka tukee nuorten itsetuntoa. Aineisto on suunnattu rippikoulutyöhön, mutta sitä voi soveltaa myös varhaisnuorisotyöhön sekä rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön. Aineisto sisältää kolme tuokiota, jotka

käsittelevät erilaisin toiminnallisin tavoin itsetuntoa. Aineistoa on testattu Etelä-Karjalassa pienessä Ruokolahden seurakunnassa.

Rippikoulussa tuetaan nuorten hengellistä kasvua niin, että hänelle luodaan mahdollisuus osallistua jumalanpalveluksiin, hartauksiin ja hiljaisuuden viljelyyn (Pruuki 2010, 104–105). Osalle nuorista hengellinen elämä ja kasvu ovat täysin vieraita, rippikoulu antaa sen opetteluun mahdollisuuden. Opinnäytetyössäni pyrin huomioimaan hengellisen aspektin, sisältäen kaikkiin tuokioihin jotakin hengellistä.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyöni on produkti, jonka tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa itsetunnon ja minäkuvan teemoista rakentuvia tuokioita rippikoulutyöhön. Tuokiot ovat malleja, joiden aineistoa seurakunnat voivat käyttää. Aineistoa on mahdollista muunnella eri työmuotoihin, esimerkiksi varhaisnuorisotyöhön tai rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön.

Tavoitteenani on luoda käyttökelpoinen aineisto, jonka avulla nuori pääsee tutustumaan ja tarkastelemaan minäkuvaansa ja omaa itsetuntoaan luovasti ja turvallisesti. Nykymaailma, media ja sosiaalinen media asettavat ulkonäköpaineita nuorille, erityisesti naisille, jo pienestä pitäen. Opinnäytetyöni tavoite on vahvistaa nuorten itsetuntoa ja osoittaa nuorille, että he kelpaavat juuri sellaisina kuin ovat, heidän ei tarvitse muovata itseään tietynlaiseen malliin ollakseen arvokkaita. Työlläni haluan kehittää rippikoulutyötä luomalla erilainen kokemus rippikoulun minuuteen liittyvästä oppimisjaksosta niin rippikoululaisille kuin isosillekin. Rippikoulusuunnitelma 2017 linjaa, että nuoren ainutkertaisuutta tulee vaalia ja heidän osallisuuttaan ja kuulluksi tulemistaan tulee vahvistaa läpi koko rippikoulun (Kirkkohallitus 2016, 14–15).

Oman ammatillisen kasvun tavoitteena on kehittyä ohjaajana, opettajana ja ryhmänvetäjänä. Ohjaajana ja opettajana koen olevani hyvin epäselvä, joten opinnäytetyössäni pyrin keskittymään mahdollisimman yksinkertaisten ja selkeiden ohjeistusten luomiseen, jotta kuka tahansa pystyy käyttämään ja soveltamaan aineistoa työssään.

3 NUOREN MINÄKUVA JA ITSETUNTO

3.1 Minäkuva ja identiteetti

Minäkuva on käsitys, joka ihmisellä on itsestään, tavoitteistaan ja arvomaailmastaan. Toisin kuin itsetunto, minäkuva on melko pysyvä käsitys itsestä. Itsetunto on huomattavasti herkempi vaihteluille ja saattaa muuttua yhden päivänkin aikana useita kertoja eri tunnetilojen myötä. Minäkuvaan hetkelliset tunteet eivät vaikuta niin voimakkaasti. Nuoren minäkuvaan vaikuttaa paljon se, mitä hän kokee eri ihmisten, kuten vanhempien, opettajien tai kavereiden, ajattelevan hänestä. (Kinnunen 2008, 52–53; Niemi 2013, 15; Törnblom 2006, 11.)

Ihminen muodostaa käsityksen itsestään esimerkiksi älykkyyden, toimintatapojen, ulkonäön, sukupuolen, kykyjen sekä ominaisuuksien kautta. Minäkuvalle on ominaista, että se kehittyy ja kasvaa vuorovaikutuksessa sosiaalisen ympäristönsä, kuten esimerkiksi perheen, ikätovereiden ja ystävien kanssa. Positiiviset kokemukset näissä ympäristöissä tukevat myönteistä minäkuva. Esimerkiksi kun lapsi saa rakkautta ja hoivaa oikea-aikaisesti, hän oppii että ilmaisemalla tarpeitaan hän tulee autetuksi ja kuulluksi. (Niemi 2013, 15–16.)

Identiteetillä tarkoitetaan ihmisen kykyä itsensä tarkastelua kokonaisvaltaisesti ja käsitystä itsestään. Tästä syystä se liittyy hyvin läheisesti minäkuvaan. Kuten itsetunto ja minäkuva, identiteetti kehittyy ja kasvaa läpi elämän. Vahvan ja ehjän identiteetin omaavan ihminen tuntee voivansa toteuttaa itseään ja elämään sopuoinnussa omien valintojensa, arvojensa ja itsensä kanssa. Identiteetin ollakseen ehjä tulee sen olla oma, ei omaksuttu. Jos identiteetti on omaksuttu, kertoo se vanhempien odotuksista ja toiveista lapsen suhteen. Hän on halunnut tai joutunut mukautumaan vanhempien odotuksiin ja toiveisiin tehden valintoja jotka miellyttävät hänen vanhempiaan. Tällaisia valintoja voivat olla esimerkiksi ammatti, usko ja harrastukset. (Niemi 2013, 16.)

3.2 Itsetunnon määritelmä ja sen kehitys nuoruudessa

Itsetunto on osa ihmisen minäkuvaa. Itsetunto on kuin ihmisen eräänlainen henkinen selkäranka, joka muodostuu hyvien ja huonojen kokemusten pohjalta (Kinnunen 2008, 46). Cacciatore, Korteniemi-Poikela ja Huovinen (2008, 148.) kuvaavat itsetuntoa peruskahdeksikon avulla. Itsetunnon peruskahdeksikko on itsetuntomalli, joka on hyvin käytännönläheinen. Se kuvaa itsetunnon rakennetta selkeän yksinkertaisesti erilaisia mielikuvia käyttäen. Peruskahdeksikon avulla itsetuntoa on helpompi tarkastella pienemmissä osissa. Itsetunnon peruskahdeksikon osat ovat näkemys omasta merkityksestä, käsitys omasta kehosta, oman reviirin rajat, käsitys ympäristön turvallisuudesta, mielikuva sukupuoliroolista, käsitys seksuaalisuudesta, käsitys aggressiosta ja mielikuva omasta elämänkaaresta. Itsetunto on ihmisen sisäinen tila, jossa ihminen kokee itsensä jonkinlaiseksi. (Cacciatore, Korteniemi-Poikela & Huovinen 2008, 148.)

Oman merkityksellisyyden näkemyksessä kerrotaan, että jokaisella ihmisellä on voimakas tarve kuulua ryhmiin, kuten perheeseen, kaveriporukkaan tai joukkueeseen, pärjätä ryhmässä ja tulla läheiseksi jonkun kanssa. Jos hänet hyväksytään ja otetaan mukaan ryhmään, kokee hän olemassa olonsa merkitykselliseksi. (Cacciatore, Korteniemi-Poikela & Huovinen 2008, 149–151.) Itsetunto on siis itsensä hyväksymistä ja luottamusta siihen, että on muidenkin hyväksymä (Kinnunen 2008, 45).

Käsitys omasta kehosta eli kehoitsetunto muodostuu kokemusten kautta. Ennen kuin ihminen ymmärtää edes kehoaan hyväksi, hän kokee sen hyväksi kosketuksen kautta. Se, miten hoivaaja käsittelee vauvaa, taaperoa tai lasta, muovaa itsetunnon syntyä. Myös elekieli vaikuttaa pienen kokemuksiin itsestään. (Sinkkonen 2008, 174–175.) Lapsilla kehoitsetuntoa eniten vahvistaa kosketus. Mitä enemmän lapsi kokee läheisyyttä, sitä paremmaksi itsetunto kasvaa. Murrosikään tullessa lasten suhde vanhempiin muuttuu. Moni aikuinen on saanut sellaisen kasvatuksen, että murrosikäisen vanhemmat eivät rohkene koskettaa lastaan. Murrosikäisen keho muotoutuu nopeasti, mutta mieli ei välttämättä pysy fyysisten muutosten mukana. Vaikka keho olisikin jo aikuistunut, mieli on lapsen.

Uudistunut ulkomuoto hämmentää nuorta, mutta se voi hämmentää myös vanhempaa, jolloin vanhempi voi vetäytyä pois nuoren läheisyydestä. Nuori voi pohdita, miksei hän enää kelpaa, kun vanhempi ei halua olla hänen lähellään. Aikuisen tulisi kuitenkin muistaa, että murrosikäinen on mieleltään lapsi ja kaipaa kosketusta, vaikka ei sitä pyydä. Esimerkiksi hartiahieronta voi olla hyvä keino kasvat-
taa kehoitsetuntoa turvallisesti vanhemman lapsen ja nuoren kanssa. (Cacciatore ym. 2008, 174–182, 185–186.)

Oman reviirin rajat ja käsitys ympäristön turvallisuudesta muodostuvat kokemuksen kautta eli siitä, kokeeko ihminen olevansa elämänsä rakentaja ja päähenkilö, vai saneleeko joku muu ehdot ja säännöt joita pitää noudattaa. Oma reviiri kasvaa iän myötä. Murrosikäisen nuoren elämässä reviirinhallinnan kysymykset kulminoituvat vanhempien asettaessa rajoja nuorelle. Kun vanhempi asettaa nuorelle rajoja, hän tekee sen jotta nuori olisi turvassa. Nuoren mielenosoitukset rajoja kohtaan eivät ole osoitus turvattomasta ympäristöstä vaan päinvastoin – nuori osoittaa mieltään, koska kokee tunteiden näyttämisen turvalliseksi. Murrosiässä olevan nuoren on tärkeää saada kokemus oman reviirin hallinnasta, esimerkiksi lukitsemalla wc:n ja suihkun ovet ja sulkemalla oman huoneen oven. Kun nuori sulkee ovensa, ei huoneeseen ole asiaa ennen koputtamista. Salaisuuksien pitäminen ja suljettuun oveen koputtaminen ovat esimerkkejä nuoren halusta hallita omaa reviiriään vanhemmista riippumatta. Usein kodeissa nämä etuudet voidaan sallia. Niistä on kuitenkin hyvä sopia yhdessä, jotta vaikka suihkun oven lukitseminen on turvallista. Vanhemman on kuitenkin päästävä nuoren luokse hätätilanteessa. (Cacciatore ym. 2008, 195–199.)

Media voi vääristää kasvavan nuoren käsitystä sukupuolirooleista. Vaikka ympäristössä on roolimalleina tavallisia ihmisiä, kuten kotona vanhemmat, päiväkodissa ja koulussa opettajat, voimakkaimmat roolimallit tulevat mediasta. Esimerkiksi mainoksissa ja televisiosarjoissa esiintyy henkilöitä, jotka ovat usein kärjistettyjä roolimalleja. He vaikuttavat lasten ja nuorten käsityksiin siitä, millaisia miehet ja naiset ovat. Median roolimallit voivatkin vääristää lasten ja nuorten mielikuvia ja ne saavat liikaa painoarvoa. Aikuisen on hyvä keskustella median tuomista roolimalleista, kuten sankarihahmoista ääneen nuoren kanssa. On hyvä myös tuoda esille eroja kuvissa olevien mallien muokatuista vartaloista verrattuna

tavallisen ihmisen vartaloon. Kun asioista puhutaan ääneen, voi lapsi tai nuori ymmärtää, että hänen mediasta saamat roolimallit eivät ole täysin realistisia, eikä kaikkien tarvitse olla supersankareita tai supermalleja ollakseen itseensä tyytyväisiä. (Cacciatore ym. 2008, 224.)

Murrosikäinen nuori pohtii kysymyksiä seurusteluun liittyen. Hän pohtii esimerkiksi sitä, milloin seurustelu pitäisi aloittaa, onko hän rakastunut ja saako hän toiselta osapuolelta vastakaikua tai huoliiko kukaan häntä. Nuorelle olisi hyvä kertoa, että hän saa edetä omaan tahtiin, eikä hänen tarvitse seurustella, jos hän ei halua. Vaikka nuoret keskustelevat keskenään näistä asioista, on aikuisen hyvä silti antaa nuorelle tukea ja opastusta. Murrosikäinen nuori testaa omaa viehättävyyttään esimerkiksi julkaisemalla kuvia itsestään Internetiin. Siellä kuvia kommentoidaan ja nuori saa palautetta ulkonäöstään. Nuori kaipaa vahvistusta siitä, että hän on ihana ja hyvä, eikä kehuja voi koskaan tulla liikaa. Aikuinenkin voi kertoa nuorelle tämän olevan ihana ja hyvä sekä samalla tavallinen. Aikuisen tulee muistaa kehuessaan nuorta, ettei hän saa koskaan kutsua nuorta esimerkiksi seksikkääksi. (Cacciatore ym. 2008, 233–234.)

Eri ikävaiheissa nuoren tunteet kuohuvat tavallista enemmän. Esimerkiksi murrosikä on tällainen kausi. Murrosiässä nuori erkaantuu tutusta ja turvallisesta halutessaan olla pienen sijaan iso. Hän uskaltaa inhota ja vihata. Erkaantuessaan vanhemmista nuori alkaa miettimään miten hän selviytyy maailmassa ilman vanhempien jatkuvaa tukea, hoivaa ja läsnäoloa. Hän pohtii onko hänellä tarpeeksi kykyjä ja rohkeutta ollakseen omillaan itsenäisesti. Pesäeroa tekevä nuori kokee haastavia tunteita ja hän pystyy suuttuessaan loukata harkitusti muita. Oikean ja väärän määrittelemine menee uusiksi ja nuori testaa omaa valtaansa. Tässä tilanteessa aikuisen tulisi olla viisaampi ja kypsempi kuin nuori. Hänen kuuluisi näyttää mallia nuorelle, ettei aina tarvitse hermostua, eikä hänen tule käyttäytyä samankaltaisen uhmakkaasti kuin nuori. Aikuisen tulisi valita jämäkkä ja asiallinen suunta. Tarvittaessa aikuisen tulisi olla se, joka tarjoaa vaihtoehtoisia toimintatapoja ja joustaisi tilanteissa. (Cacciatore ym. 2008, 235–238.)

Kun ihminen tuntee jo itseään, hän pystyy arvostamaan itseään ja sitä mitä osaa. Niemen (2013, 25) mukaan terve itsetunto rakentuu kerroksittain kuin kakku:

alimpana on itsensä tunteminen, joka mahdollistaa keskikerroksen, itsensä arvostamisen, joka taas mahdollistaa itseluottamuksen kasvun. Terve itsearvostus on itsensä hyväksymistä juuri sellaisena kuin on, heikkouksineen ja vahvuuksineen. Ihmisen ei tarvitse suorittaa ja onnistua ollakseen arvokas, eikä hänen tarvitse verrata itseään muihin. Terveen itsearvostuksen piirre on myös, että ihminen pystyy pitämään itseään arvokkaana, vaikka muut olisivat eri mieltä asioista tai tekisivät asiat eri tavalla. Oman tahdon tietäminen, ilmaiseminen sekä noudattaminen kertovat terveestä itsetunnosta ja vahvistaa sitä. (Niemi 2013, 25–28.)

Itseluottamus on ylin kerros itsetunnon kakussa. Kun ihminen ensin tutustuu ja tuntee itsensä ja pitää itseään arvokkaana, voi sen myötä luottaa itseensä ja tekoihinsa. Kun ihminen tiedostaa omat mahdollisuutensa ja kykynsä hän voi asettaa itselle realistisia tavoitteita. Itseluottamus on uskoa omiin kykyihin ja taitoihin. Se ei ole itsensä korottamista epätodellisiin ulottuvuuksiin, vaan mahdollisimman todenmukainen käsitys omasta selviytymisestä ja osaamisesta. Lapsuuden kasvuympäristöllä ja vanhempien käytöksellä on suuri vaikutus itseluottamuksen kehittymiseen. Lapsella ei ole vielä käsitys omista taidoistaan ja osaamisestaan, joten vanhempien tulisi ohjata itseluottamusta oikeaan suuntaan nujertamatta sitä liian korkeilla vaatimuksilla. Kolikon kääntöpuolena tässäkin on se, ettei lasta kuitenkaan saa kehua epärealistisen ylitsevuotavasti. eikä kaikkia esteitä ja haasteita saa raivata lapsen tieltä pois, sillä nämä vaikuttavat siihen, että myöhemässä vaiheessa elämää pettymysten kohtaaminen voi olla vaikeaa ja niiden seurauksena itsetunto romahtaa. (Niemi 2013, 28–29.)

Ajattelun kehittyminen mahdollistaa henkilökohtaisten ihanteiden muodostumisen. Halu toteuttaa nämä ihanteet ovat lähtöisin ihmisen itse asettamista vaatimuksista. Terve itsetunto muodostuu myönteisestä käsityksestä ja tunteesta itsestään. Itsetunnon suojelemiseksi sekä säilyttämiseksi tulee aina nähdä vaivaa, koska se vaikuttaa ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Terveen itsetunnon vaikutukset heijastuvat elämän eri osa-alueille, siksi se onkin tavoittelemisen arvoinen. Terve itsetunto on rohkeutta olla oma itsensä, uskallusta toimia, puhua, pukeutua ja ajatella niin kuin tuntee oikeaksi sekä kokonaisvaltaista itsenä hyväksymistä ja perusvarmuutta siitä, että on toisten hyväksymä. Jos ihminen näkee enemmän negatiivisia kuin positiivisia ominaisuuksia, on itsetunto heikko.

Hyvän itsetunnon omaavan ihmisen minäkuva on totuudenmukainen, sillä hyvien ominaisuuksiensa lisäksi hän myös tiedostaa omat heikkoutensa ja hyväksyy ne (Kinnunen 2008, 46). Omien heikkouksien, pelkojen ja epävarmuuksien tiedostaminen ja myöntäminen vaativat tietyn määrän itsetuntoa. Itseään kuvatessa hän korostaa kuitenkin hyviä ominaisuuksia ja kokee ne tärkeämmiksi kuin huonot. (Dunderfelt 2011, 97; Niemi 2013, 50–53; Nyyti Ry 2015.)

4 RIPPIKOULUIKÄINEN NUORI

Nuoruus on ikävaiheena siirtymäaikaa lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruuteen liittyy monenlaisia muutoksia, jotka ovat fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia. Fyysiset muutokset liittyvät muun muassa hormonaalisiin muutoksiin, joiden seurauksena tytöstä kasvaa nainen ja pojasta mies. Psyykkiset muutokset tapahtuvat ensisijaisesti ajattelun kehityksessä, jossa konkreettisesta ajattelusta siirrytään abstraktimpaan ajatteluun 11–12-vuotiaana. Sosiaaliset suhteet muuttuvat vanhempien ja ystävien osalta, sillä siinä missä nuori erkaantuu vanhemmistaan, tulee ystävien merkitys korostumaan aiempaan enemmän. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2015, 148.)

Aiemmin nuoruutta on kuvattu kriisien ja myllerrysten ajaksi, jollaisena se varmastikin näyttää nuoren vanhemmille. Nuorisokulttuuri kuitenkin uusiutuu, eikä vanhempien ymmärrys muutu samalla vauhdilla ja muutosten vuoksi nuorten käytös voi näyttää vanhemmille oudolta tai jopa pelottavalta. Uudempien tutkimusten mukaan suurin osa nuorista ei käy läpi kriisiä ja myllerrystä, vaan heidän kehityksensä on jatkuvaa ja asteittaista. (Nurmi ym. 2015, 148.)

Murrosiässä ajattelumuotojen kehittyminen, sosiaalisten suhteiden muutokset ja muuttuvat kehitystehtävät luovat nuorten psyykkis-sosiaaliselle kehitykselle pohjan. Yksilö kohtaa nuoruudessa monia tehtäviä, haasteita sekä päätöksiä. Nuori kuitenkin ohjaa omaa elämäänsä ja sen polkuja asettaen itselle erilaisia tavoitteita ja valitsemalla kehitysympäristöjään. Esimerkkeinä tavoitteista ja valinnoista ovat koulutus- ja ammatinvalinta tai tiettyyn ystäväpiiriin sekä harrastuksiin hakeutuminen. Aina nuori ei kuitenkaan saavuta tavoitteitaan, ei ainakaan juuri sillä tavalla kuin alun perin oli ajatellut. (Nurmi ym. 2015, 156.)

Nuoren täytyy sopeutua kulloiseenkin tilanteeseen ja oppia sopeuttamaan omia tavoitteitaan ja toimintatapojaan niihin. Valintojen ja sopeutumisen ansioista nuori päätyy tiettyihin asemiin yhteisössään, kuten koulutukseen, ammattiin tai parisuhteeseen. Nuoren on ajateltu muodostavan kuvaa itsestään omasta toiminnasta saatavan palautteen pohjalta kuin myös jonkin aseman edustajana. Tämän

kaltaisen itseä koskevan käsityksen muodostamista on kutsuttu identiteetin muodostamiseksi nuoruusiän psykologiassa. Nuoruudessa minäkuva voi olla hajanainen, sillä nuori hakee muun muassa itseään, tyyliään ja sosiaalista rooliaan. (Nurmi ym. 2015, 156. Niemistö 2004, 75–76.)

Kun ihminen siirtyy lapsuudesta nuoruuteen, hän usein kohtaa niin sanotun nuoruusiän narsismin. Tällöin nuori tuijottaa omaa napaansa miettien mitä muut ajattelevat hänestä ja mitä hän ajattelee itsestään. Vanhemmat eivät ymmärrä tai halua ymmärtää häntä ja ovat muutenkin ihan typeriä. Nuoren omassa maailmassa hän on maailman napa, jota hän tutkiskelee ja arvioi. (Sinkkonen 2012, 15–17.)

Nuori jakaa elämänsä usein sektoreihin, joiden hän kuvittelee olevansa toisistaan irrallisia. Hänen elämänsä voidaan jakaa kolmeen alueeseen, kotiin, kouluun ja kavereihin. Näiden kolmen osa-alueen välillä tulee vallita tasapaino, jotta hän voisi tuntea olonsa hyväksi. Nuoren tulisi pystyä toimimaan kaikkialla omana itsenään. Nuoret voivat määritellä eri osa-alueiden merkitykset seuraavasti: koti on turvapaikka, kaverit ovat pelastus, koulu on pakkopullaa. Nuori itse voi kokea käyttöksensä olevan erilaista eri osa-alueilla. (Paananen 2008, 21–22.)

Nuoruudessa vastuu lisääntyy vähitellen. Jos vanhemmat ovat viisaita, opettavat he lapsensa ottamaan vastuuta jo tarhaikäisenä tai alakouluikäisenä. Vaikka nuoren pitää ottaa vastuuta teoistaan, tulee vanhempien olla kuitenkin viime kädessä vastuussa lapsestaan, esimerkiksi silloin kun lapsi näpistää tai kokeilee tupakkaa. Nuori ei välttämättä käsitä mitä seurauksia hänen tekemisillään on. Nuoruus on aikaa, jolloin tartutaan hetkeen ja eletään kiihkeästi, jolloin omat valinnat eivät aina ole niitä parhaita. Nuoren itsenäisesti tekemä ratkaisu voi johtaa suurempiin ongelmiin ja ristiriitoihin, joita hän ei millään pysty ennakoimaan. Lapsena virheistä selviytyy usein anteeksipyyntöillä, nuorena virheiden korjaaminen alkaa olla vaikeampaa ja monimutkaisempaa. (Paananen 2008, 22–23, Sinkkonen 2012, 13–18.)

Usein vastuunoton kanssa tapahtuu samaan aikaan nuoruuden fyysiset muutokset, joiden aikana nuori tarkastelee hämmentyneenä muuttuvaa kehoaan. Kiihtyvä hormonitoiminta herättää hänen mielessään tuntematonta kaipuuta sekä uusia toiveita. Siksi onkin ymmärrettävää, että nuoruus ei ole ainoastaan ihanaa aikaa, vaan se on myös melkoisen raskasta. Nuoren etsiessä itseään ja kokeillessaan kykyjään kantaa vastuuta, hän tuntee kipeimmin olevansa avuton ja tuen tarpeessa. Hän ei kuuntele vanhempien antamia neuvoja, mutta kaipaa kuitenkin heidän tukeaan. Nuori tahtoo tehdä asiat ja valinnat itse, mutta salaa kuitenkin toivoo, että joku ottaa hänet kiinni, kun hän kaatuu. (Paananen 2008, 23; Turunen ym. 2001, 12.)

Rippikouluikäisen nuorelta kysyttäessä hänen elämänsä tärkeimmät ihmiset ovat hänen vanhempansa. Vanhempia ihailtaan, rakastetaan ja halutaan auttaa. Samaan aikaan, kun nuori rakastaa vanhempiaan, hän taistelee heitä vastaan. Tämä tuo nuoren elämään suuren ristiriidan. Sisarukset voivat olla nuorelle tärkeä voimavara hänen erkaantuessa vanhemmistaan. Sisarusten kanssa voi miettiä itseään ja omaa kasvuympäristöään mennessä syvemmälle, kuin kenenkään muun kanssa. Tällainen vuorovaikutus on parasta oman itsetuntemuksen kasvatamiseksi. Usein sisaruksille on myös helpompi puhua edessä olevista ongelmista tai ihmissuhteiden haasteista. Sisaruksilta saatu palaute on rehellistä ja siksi se palveleekin vahvan minäkuvan rakentumista. (Paananen 2008, 24–25.)

Nuoria voi kutsua laumaeläimiksi. He liikkuvat paljon porukassa tai jengissä. Tytöt muodostavat usein pieniä ja tiiviitä ryhmiä, joissa jaetaan haaveet, unelmat ja ihastukset. Pojat taas muodostavat avoimempia ryhmiä, joiden kokoonpano voi vaihdella paljon. Poikien muodostamisessa ryhmissä ei välttämättä jaeta tunnekokemuksia samalla tavalla kuin tyttöjen pienissä ryhmissä. Poikien suurissa porukoissa tehdään enemmän asioita yhdessä, esimerkiksi pelataan jalkapalloa tai hengailaan. Ryhmässä nuorella on seuraa ja turvallisuutta. Seurustelun aloittaminen vaatii nuorelta enemmän uskallusta ja seksuaalista itsetuntoa, jotka lisääntyvät jokaisella omassa tahdissaan. (Paananen 2008, 25.)

14–15-vuotias nuori on muuttaa käytöstään helposti sen mukaan, minkälaista ryhmäpainetta hän kokee. Tämän ikäinen nuori kokee myös enemmän paineita

toimia samalla tavalla, kuin oma ryhmänsä. Nuoren on helpompi tehdä huonompia valintoja kuin parempia. Esimerkiksi nuoren on helpompi osallistua kavereiden mukana illanviettoon kuin jäädä kotiin tai nuoren on helpompi aloittaa tupakointi, kun muu ryhmä tupakoi, kuin olla tupakoimatta. Toisaalta myös positiivinen ryhmäpaine vaikuttaa silloin, kun nuori yksin haluaa tupakoida ja muut ryhmässä ovat sitä vastaan. (Salmivalli 2005, 150–153.)

Ihmissuhteissaan nuori on herkästi haavoittuva ja nuoruusiässä koetaan syviä pettymyksiä. 15–19-vuotiaista nuorista 73% näkee kavereitaan päivittäin tai lähes päivittäin ja 24% näkee kavereitaan viikoittain (Nuorisotutkimusseura ry 2015, 78). Pettymykset voivat liittyä siihen, ettei nuori tule ymmärretyksi tai ystävät pettävät luottamuksen jollakin tavalla. Osa pettymyksen kokemuksista liittyvät nuoreen itseensä ja hänen kykenemättömyyteensä olla reilu ystävä. Hylätyksi tuleminen ja yksinäisyyden kokeminen tekevät nuorelle erityisen kipeää ja vaikeaa. Perheessä nuori on oppinut ihmissuhteiden jatkuvuuden ja turvallisuuden, joten ystävien kautta hän kokee ensikerran sen, että ihmissuhteet voivat loppua. Ihmissuhteiden katkeamisten tuomien pettymysten kautta nuori ymmärtää, että hän ei voi saada elämässään kaikkia mitä hän haluaa. Rikkoutuneita ihmissuhteita voi olla mahdoton korjata. Pettymykset ja riidat opettavat myös, että nuoren tulee tehdä töitä ihmissuhteidensa eteen. Nuoren pitää oppia ystävien kanssa antamaan ja pyytämään anteeksi. (Paananen 2008, 25–26.)

Internet on nykyisin yksi nuorten kohtaamispaikka. Ennen nuoret puhuivat tunti-kausia puhelimesta kavereidensa kanssa, nykypäivänä nuoret viestittelevät Internetin välityksellä. 15–19-vuotiaista 20 % pitää ystäviinsä yhteyttä useita kertoja päivässä ja 58 % päivittäin Internetin välityksellä (Nuorisotutkimusseura Ry 2016, 69). Internetiin lisätään kuvia ja niitä kommentoidaan. Monet kasvattajat ovatkin huolissaan Internetin avoimuudesta ja vapaudesta, sillä sitä on käytetty väärällä tavalla hyväkseen. Toisaalta, Internet suo mahdollisuuden myös kasvattajille seurata nuorten tekemisiä siellä. (Paananen 2008, 26–27.)

Media voi vääristää kasvavan nuoren käsitystä sukupuolirooleista. Vaikka ympäristössä on roolimalleina tavallisia ihmisiä, kuten kotona vanhemmat, päiväko-

dissa ja koulussa opettajat, voimakkaimmat roolimallit tulevat mediasta. Esimerkiksi mainoksissa ja televisiosarjoissa esiintyy henkilöitä, jotka ovat usein kärjistettyjä roolimalleja. He vaikuttavat lasten ja nuorten käsityksiin siitä, millaisia miehet ja naiset ovat. Median roolimallit voivatkin vääristää nuorten mielikuvia ja ne saavat liikaa painoarvoa. Aikuisen on hyvä keskustella median tuomista roolimalleista, kuten sankarihahmoista ääneen nuoren kanssa. On hyvä myös tuoda esille eroja kuvissa olevien mallien muokatuista vartaloista verrattuna tavallisen ihmisen vartaloon. Kun asioista puhutaan ääneen, voi nuori ymmärtää, että hänen mediasta saamat roolimallit eivät ole täysin realistisia, eikä kaikkien tarvitse olla supersankareita tai supermalleja ollakseen itseensä tyytyväisiä. (Cacciatore ym. 2008, 224.)

Nuori viettää suurimman osan valveillaolostaan koulussa. Koulun nuoret kokevat epäviihtyisäksi tai epämukavaksi. Koulusta nuori saa kuitenkin kavereita ja usein lukioikäiset nuoret kertovat käyvänsä koulussa tavatakseen ystäviään. Koulu saattaa olla nuorille hyvin stressaavaa kotitehtävien paljouden vuoksi. Kotitehtävien paljous kuitenkin nostattaa stressinsietokykyä, mikä taas on elämässä hyvä taito. (Paananen 2008, 28–30.)

Koulukiusaaminen on osa nuoren todellisuutta. Jokainen nuori on ollut elämänsä aikana joko kiusattu, kiusaaja tai sivustaseuraaja. Nuori kasvaa siis ympäristössä, jossa kiusaaminen on arkielämää ja koska sitä ei onnistuta lopettamaan, ymmärtää nuori kasvavansa turvattomassa maailmassa, jossa kenelle vain voi sattua mitä tahansa. Koulumaailma kertoo nuorelle, mikä kodin ulkopuolella odottaa häntä. (Paananen 2008, 30.)

Yksi nuorten elämän suurista osa-alueista on harrastukset. 15–19-vuotiaista nuorista jopa 80 % harrastaa säännöllisesti jotakin (Nuorisotutkimusseura Ry 2015, 51). Musiikki ja liikunta ovat harrastusten numero yksi. Harrastukset aloitetaan yleensä noin 7-vuotiaina. Jos nuori harrastaa vielä rippikouluikäisenä soittamista, laulamista tai urheilee, todennäköisesti hän panostaa harrastukseensa kahdeksatta vuotta. Usein yläasteelle siirryttäessä nuorten into harrastuksia kohtaan loppuu. Yläasteikään mennessä harrastusten vaatimukset yleensä kovenevat, esi-

merkiksi urheillessa aloitetaan kilpailu ja toivotaan niissä menestymistä, soittamisessa aletaan puhua tutkintojen suorittamisesta. Keskinäinen ei enää tässä vaiheessa riitä. Myös sosiaalisten suhteiden muuttuminen vaikuttaa harrastusten lopettamiseen. Teini-iässä uudet asiat alkavat kiinnostaa ja uusia ihmissuhteita syntyy. Uudet suhteet haastavat entiset harrastukset ja usein sosiaalinen elämä vie harrastuksilta voiton. (Paananen 2008, 30–31.)

Viimeistään rippikouluikäisenä nuori pääsee tutustumaan seurakunnan nuorisotyöhön, joka tarjoaa nuorille toisen mahdollisuuden mielekkään harrastuksen löytämiseen. Isostoiminnan suosion yksi syy voi olla se, että nuorten lapsuudenharrastukset ovat päättyneet, eikä niiden tilalle ole tullut uutta harrastusta. Isostointi on hyvin tasa-arvoinen harrastus, koska siihen voi osallistua kuka vain sisäisistä ja ulkoisista tekijöistä riippumatta. Noin 30% rippikoulun käyneistä nuorista aloittaa isoskoulutuksen vuosittain. (Paananen 2008, 31–32.)

5 NUOREN ITSETUNTOA TUKEVA RIPPIKOULU

5.1 Rippikoulu ja valtakunnalliset rippikoulusuunnitelmat

Rippikoulu on evankelis-luterilaista kasteopetusta, jonka laajuus on 80 tuntia ja kesto on noin puoli vuotta. Yleensä rippikoulu käydään sinä vuonna, kun täytetään 15 vuotta. Suomalaisista 15-vuotiaista noin 84% suorittaa rippikoulun. Rippikouluja järjestetään ryhmissä tai yksityisesti, leiri- päivä- tai iltarippikoulussa. Lisäksi monet seurakunnat järjestävät erikoisrippikouluja, jotka voivat olla esimerkiksi laskettelu- tai vaellusrippikouluja. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. a; Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. b.)

Rippikoulusuunnitelma 2001 (2001, 37) on puitesuunnitelma, joka tarjoaa koko maan seurakunnille yhtenäisen pohjan rippikoulujen järjestämiseen. Suunnitelma on laadittu erityisesti 14-15-vuotiaita nuoria ajatellen ja heidän elämäänsä tarkastellen. Lisäksi rippikoulua suunnitellessa tulisi olla jokaisessa seurakunnassa rippikoulun paikallissuunnitelma. Paikallisesti suunniteltu rippikoulu palvelee paremmin seurakunnan nuoria, etenkin jos rippikoulutyön tekijät ovat ajanhermolla ja ymmärtävät mitä nuorten elämään kuuluu ja mitä heidän maailmassaan tapahtuu. Näin ollen myös itsetuntoon liittyvät asiat tulisi ottaa huomioon rippikoulua suunnitellessa ja niiden huomioiminen tulisi tapahtua läpi rippikoulun. (Turunen, Jokela, Kallinen, Lossi, Poutiainen, Pruuki, Tuovinen, Rissanen & Toivainen 2001, 37.)

Rippikoulun rakenteessa on neljä jaksoa, aloitus- perus- ja päätösjakso sekä seurakuntayhteysjakso. Aloitusjakson tavoitteena on, että nuori tuntee kuuluvansa ryhmään ja suuntautuu yhteiseen oppimiseen ja rippikoulutyöskentelyyn. Tällöin siis rippikouluryhmää ryhmytetään ja he saavat tutustua työntekijöihin, toisiinsa ja rippikouluun. Tällä jaksolla nuoret saavat kertoa odotuksiaan ja toiveitaan rippikoulusta. (Turunen ym. 2001, 21.)

Perusjakso on rippikoulun laajin ja se sisältää suurimman osan opetuksesta. Jakso jaetaan kolmeen osaan: nuoren elämään, kirkon uskoon ja rukoukseen.

Nuoren elämä-osion tavoitteena on, että nuori etsisi vastauksia hänen oman elämänsä sekä yhteiselämämme tärkeisiin kysymyksiin ja saisi tukea kristittyinä kasvamiseen. (Turunen ym. 2001, 21.)

Kirkon usko-osio jaetaan vielä kolmeen osaan, jotka ovat luominen, lunastus ja pyhitys. Luomisosion tavoitteena on, että nuori tuntisi Jumalan Isänä ja Luojana, sekä löytäisi ainutkertaisuutensa ihmisenä ja osana luomakuntaa. Lunastusosiossa tavoite on, että nuori tuntisi Jumalan Poikana ja Jeesuksena Kristuksena sekä tuntisi Hänen pelastustyönsä. Pyhitysosion tavoite on, että nuori tuntisi Jumalan Pyhänä Henkenä, joka toimii kirkossa sanan ja sakramenttien välityksellä sekä lahjoittaa uskon ja rakkauden. Rukousosion tavoite on, että nuori löytää rukouksen ja jumalanpalveluksen tapana olla ja elää Jumalan kasvojen edessä. (Turunen ym. 2001, 21.)

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on julkaissut Internetsivuillaan syksyllä 2016 luonnoksen uudesta rippikoulusuunnitelmasta, joka julkaistaan vuonna 2017. Uusi rippikoulusuunnitelma jatkaa aikaisemman viitoittamalla tiellä tuoden linjauksiin kuitenkin uusia painopisteitä. Rippikoulusuunnitelma 2017 on entistä nuorisolähtöisempi, sillä nuoria pidetään rippikoulun subjekteina ja heidän osallisuuttaan ja kuulluksi tulemistaan täytyy tiedostaen tukea. Samalla vahvistetaan rippikoulun yhteisöllisyyttä sekä kohdataan perheitä. Rippikoulusuunnitelma 2017 siis linjaa, että rippikoulua järjestetään juurikin nuorille ja että rippikoulun suunnittelun ja toteutuksen tulisi palvella nuorten oppimista ja kasvua kristittyinä. (Kirkkohallitus 2016 c, 5; 14–15.)

Rippikoulusuunnitelma 2017 (2016, 14) linjaa kuusi tavoitetta, jotka ovat, että nuoret tulevat kuulluksi, ovat osallisia ja saavat vaikuttaa, he kokevat turvallisuutta, iloa, yhteyttä ja pyhyyttä, he oppiva hoitamaan omaa hengellistä elämää toimien, osallistuen ja hiljentyen, he kantavat vastuun itsestään, toisista ja luomakunnasta, he löytävät kristinuskon keskeisten sisältöjen ja oman elämän väliltä merkityksiä, sekä että he tahtovat kuulua Kristuksen kirkkoon. Nämä kuusi tavoitetta läpäisevät koko rippikoulun sen arjessa ja käytännössä.

5.2 Rippikoulun pedagogiikka

Ihminen on Jumalan kuvaksi luotu olento. Kristinuskon mukaan ihmisessä oleva Jumalan kuva on vääristynyt syntiinlankeemuksen seurauksena. Kristillisen kasvatuksen ongelmaksi muodostuukin se, miten ihmisessä oleva Jumalan kuva saadaan ennalleen syntisessä maailmassa. (Puolimatka 2008, 16.) Ihminen on kokonaisuus, jota ei voida jakaa pienempiin osiin, eli ihmistä ei voida jakaa niin, että sielu, ruumis ja henki olisivat erillään toisistaan. Yksikään näistä osista ei myöskään ole arvokkaampi kuin toinen. Ihminen on siis psykofyysinen kokonaisuus, jonka tulisi kehittää fyysistä, henkistä ja hengellistä ulottuvuuttaan. Jeesuksessa Jumala tuli ihmiseksi ja osoitti ihmisen arvon tällä teollaan. Tästä vuoksi kristityt uskovat ruumiin ylösnousemukseen, koska myös ruumiillisuus on arvokasta. Koska Jumala on luonut jokaisen ihmisen ja sallinut ihmisten erilaisuuden, on jokainen ihminen tasavertaisen arvokas. Kristillinen ihmiskäsitys on lähtökohdana kaikkeen seurakunnan työhön, myös rippikoulutyöhön. (Riekkinen 2008, 91.)

Rippikoulusuunnitelma 2001 (Turunen ym. 2001, 10.) kuvaa opetusta ja oppimista konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan. Konstruktivisessa oppimiskäsityksessä oppiminen nähdään aktiivisena tiedon rakentamisen prosessina, eli konstruointiprosessina. Oppija ei siis voi oppia passiivisesti vastaanottaen, vaan oppijan tulee rakentaa ja kehittää omaa oppimistaan liittämällä uutta tietoa aikaisemmin opittuun tietoon, käsitykseen tai kokemukseen. Aikaisemmat tiedot, käsitykset ja kokemukset opittavasta asiasta säätelevät paljon sitä, mitä oppija havaitsee ja tulkitsee asiasta. (Kauppila 2007, 37–39; Räsänen 2008, 298.)

Opetuksen tehtävän on konstruktivistisen käsityksen mukaan edistää oppimista. Sen avulla ei kuitenkaan voida koskaan siirtää tietoja, taitoja tai toimintamalleja suoraan oppijalle, vaan oppiminen edellyttää aina yksilön tai ryhmän aktiivisuutta. Oppimista tapahtuu vasta sitten, kun oppija on sisäistänyt opittavan asian ja jäsentänyt sen muistiinsa. Yksilön tai ryhmän aktiivisen prosessin tuloksena syntyy muutoksia tunteissa, tiedoissa, taidoissa ja toiminnassa. (Kauppila 2007, 37–39; Räsänen 2008, 298.)

Rippikoulusuunnitelma 2001 on haastanut rippikoulutyötä tekeviä opettamaan monipuolisesti eri menetelmillä. Jokainen ihminen oppii eri tavalla, joten on hyvä tarjota monipuolista opetusta. Oppijat luokitellaan tyypillisesti neljään ryhmään, auditiivisiin, visuaalisiin, taktuaalisiin ja kinesteettisiin oppijoihin. Auditiiviset oppijat oppivat asioita kuuntelemalla, puhumalla, keskustelemalla, sisäisellä vuoropuhelulla ja kuulokuvilla. Visuaaliset oppijat oppivat näkemällä, lukemalla, mielikuvien avulla, visualisoinnilla ja katselemalla. Taktuaaliset oppijat oppivat käsillä tekemällä, käsittelemällä, tunnustelemalla ja koskettamalla. Kinesteettiset oppijat oppivat liikkein, kokemalla, tekemällä, tuntemalla ja intuitiolla. Koska rippikoulu-ryhmissä on erilaisia oppimistyyliä käyttäviä nuoria, tulee myös opetuksen olla monimuotoista. (Kuusi & Porkka 2006, 119–120.)

Rippikouluissa on yleistynyt erilaisten toiminnallisten oppimismenetelmien käyttäminen. Ihmiset ovat oppineet aina toinen toisiltaan, joten toiminnallinen oppiminen, eli tekemällä oppiminen on vanhin tunnettu oppimismenetelmä. Elämän tärkeistä tiedoista ja taidoista monet opitaan harjoittelun tuloksena. Esimerkiksi pienelle lapselle tekemällä oppiminen on ensimmäinen tapa, jolla hän oppii. Lapsi katsoo mitä muut hänen ympärillään tekevät, ottaa siitä mallia ja tekee perässä. (Räsänen 2008, 298.)

Kun toiminnallisia oppimismenetelmiä käytetään, tapahtuu oppiminen tekemällä, kokeilemalla ja osallistumalla. Toiminta itsessään ei ole tavoite vaan sen avulla oppiminen. Sen vuoksi oppimiselle ja kasvatukselle on asetettava päämäärä, aivan kuten muissakin menetelmissä, eikä sen asettamista voi korostaa koskaan liikaa. Vaikka oppituntien aikana patoutuneiden paineiden purkaminen ja virkistyminen ovat tärkeitä tavoitteita, voi toiminnalliset menetelmät, kuten leikit ja pelit, palvella useampia ja syvällisempiä tavoitteita suunnitelmallisesti käytettäessä. (Räsänen 2008, 299.)

5.3 Isonen rippikoulussa

Isostoiminta on iso osa seurakuntien nuorisotyötä. Joissakin seurakunnissa isostoiminta voi olla nuorisotyön ainut muoto. Isoiset muodostavat työntekijöille avustajareservin erilaisten tapahtumien ja leirien järjestämiseen. Erityisesti rippikoulutyössä arvostetaan isostoimintaa. (Porkka 2005, 86–87.)

Isosten tehtävät rippikoulussa voivat vaihdella seurakunnittain, leiripaikan tai rippikoulutyypin mukaan. Rippikoulusuunnitelma 2001:n vaikutuksesta isosten osallistuminen rippikoulujen suunnitteluun ja aloitusjaksoon on yleistymässä. Isoiset voivat olla suunnittelemassa myös muita tilaisuuksia, kuten nuorteniltoja tai jumalanpalveluksia, joihin rippikoululaiset osallistuvat. Itse leireillä isosten tehtävät ovat usein hyvin samankaltaisia kaikissa seurakunnissa. Usein isosten vastuulla rippileirillä on iltaohjelmien suunnittelu, pienryhmien ohjaaminen, vapaa-ajan aktiviteettien suunnittelu sekä ohjaus, hartauksien suunnittelu ja toteutus, raamaturyhmien ohjaus ja käytännön tehtävät, kuten saunan lämmittäminen, iltapalan kattaminen ja siivous. Isoiset osallistuvat vain harvoissa seurakunnissa työntekijöiden vastaamiin opetustilanteisiin. He kuitenkin osallistuvat yleisesti elämysrastien ja tehtäväpolkujen valmistamiseen, sillä niiden toteuttaminen vaatii usein aikaa ja useampia henkilöitä. (Porkka 2005, 89–91.)

5.4 Ryhmän kehitys ja ryhmäturvallisuus

Ryhmällä tarkoitetaan erilaisista ihmisistä muodostuvaa kokoonpanoa. Psykologisessa ryhmässä ihmiset ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa ja ovat tietoisia toisistaan sekä tuntevat olevansa osa ryhmää. Aggregaatit, eli ihmiskasautumat muodostuvat ihmisistä, joilla ei ole keskenään mitään tekemistä, mutta sattuvat vain olemaan lyhyen ajan lähekkäin. (Pennington 2005, 8.)

Psykologisessa ryhmässä tärkeät piireet viittaavat sen jäsenen väliseen vuorovaikutukseen. Vuorovaikutuksessa ollaan keskenään kontaktissa esimerkiksi kasvojen tai sähköpostin kautta. Keskeistä ryhmässä on, että jäsenten välillä on merkityksellistä vuorovaikutusta. Jokainen ryhmän jäsen on tietoinen muista

jäsenistä ja heidän määrästään. Lisäksi ryhmäläiset kokevat ja tietävät kuuluvansa ryhmään. Rippikouluryhmän voidaan siis tällä perusteella ajatella olevan psykologinen ryhmä. (Pennington 2005, 8–9.)

Ohjaajan tehtävä ryhmässä on luoda turvallisuutta. Hän luo turvallisuutta myös silloin, kun hän luo hieman turvattomuutta, jotta turvallisuus voisi syventyä ryhmässä. Ohjaajan tehtävä on olla myös siirtotunteiden kohde ryhmässä. Ohjaajan oma olemus ja toiminta luovat ryhmään turvallisuutta. Heijastamalla omaa turvallista suhdetta itseensä, ohjaaja luo ryhmään turvallisuutta olemuksellaan. Ohjaajan oma turvattomuus asettaa myös usein rajat ryhmän turvallisuuden kasvulle. Toiminnallaan ohjaaja luo turvallisuutta myös monin eri tavoin. Esimerkkinä oleminen on yksi turvallisuutta luova tekijä. Jos ohjaaja pystyy myöntämään virheensä ja osoittamaan, että eriävät mielipiteet ovat sallittuja, tuo se ryhmään turvallisuutta. (Aalto 2000, 38–41; 71.)

Useimmat meistä ovat kasvaneet turvallisessa ryhmässä, esimerkiksi perheessä tai kaveriporukassa, joka on ollut täynnä luottamusta ja turvallisuutta. Turvallinen ryhmä korostaa ihmisissä heidän parhaita puoliaan, jopa niitä piirteitä, joita he ovat pitäneet kehittymättöminä ja vielä vaiheessa olevina. Turvallisessa ryhmässä jokainen saa olla oma itsensä ilman, että tarvitsee pelätä muiden tuomitsemista. Tällaisessa ryhmässä saa näyttää heikkoutensa ja ne hyväksytään. Kipeimmätkin asiat itsessä voidaan paljastaa, kun ryhmä on tarpeeksi turvallinen. Välittäminen, arvostus ja hyväksyntä kumpuavat ryhmästä. Turvallisessa ryhmässä itsetunto vahvistuu ja ihminen uskaltaa ajatella myös muiden kuin itsensä parasta. Ihminen voi huomata välittävänsä muista ryhmään kuuluvista. (Aalto 2000, 17.)

Pennington (2005, 72–74) esittelee ryhmän kehityksen viisi vaihetta: muodostuminen, kuohunta, normeista sopiminen, suoritusvaihe ja päätösvaihe. Ryhmät käyvät vaiheet eri tavoin läpi, osa ryhmistä ei käy läpi kaikkia vaiheita, osa ei etene tiettyä vaihetta pidemmälle ja osa voi palata takaisin aiempaan vaiheeseen. Muodostumisvaihe on ryhmän kehityksen ensimmäinen vaihe, jossa ryhmän jäsenet tutustuvat toisiinsa ja saavat toistensa taustoista, asenteista ja kokemuksista tietoa. Ryhmän rakenteen luominen ja perussääntöjen laatiminen,

sekä suuntautuminen tehtävään ja tavoitteista sopiminen ovat tehtäviä, jotka kuuluvat muodostumisvaiheeseen. Kun nämä on hoidettu ja ryhmällä on jäsenten mielissä oma identiteetti, on muodostumisvaihe saatu suoritettua.

Kuohuntavaihe on ryhmän kehittymisen toinen vaihe. Sen aikana ryhmässä voi syntyä ristiriitoja, jotka johtuvat jäsenten erilaisten tavoitteiden ja pyrkimysten yhteensovittamisyrityksistä. Kuohuntavaiheessa voidaan neuvotella ja sovitella prioriteettien järjestyksestä, jotta ryhmä pääsee etenemään. Ryhmän jäsenten ja erityisesti johtajan tulisi ratkaista ristiriidat ja sopia ryhmän tehokkaasta organisoinnista. Tässä vaiheessa ryhmä voi hajaantua tai muuttua kyvyttömäksi työskentelemään yhdessä. Normeista sopiminen on kolmas vaihe ryhmän kehittämisessä. Tässä vaiheessa ryhmä tiivistyy ja yhteenkuuluvuuden tunnetta on kehittynyt. Ryhmän jäsenet ovat tyytyväisiä ryhmäänsä ja hyväksyvät sen säännöt yksimielisesti. Ryhmä on siis lujittunut selvitettyään ristiriitansa. Jos ryhmästä tulee kuitenkin liian kiinteä, se ei välttämättä enää kykene keskittymään tehtäväänsä. (Pennington 2005, 73.)

Suoritusvaiheessa ryhmä uppoutuu tehtäväänsä ja käsittelee aikaisemmin sovitut prioriteettejaan järjestyksessä. Ryhmä, joka on hyvin johdettu ja on sopinut selkeästi tehtävänsä suorittamistavan, on ohittanut kuohunta- ja normeista sopimisen vaiheet tässä vaiheessa. Suoritusvaiheessa ryhmän jäsenet voivat toimia yksin tai pienemmissä ryhmissä tai ryhmä voi toimia kokonaisuutena yhdessä. Päätösvaihe on nimensä mukaisesti viimeinen vaihe. Tähän vaiheeseen päästään todennäköisimmin silloin, kun ryhmä on koottu varta vasten tehtäväänsä varten ja he lopettavat yhteistyön silloin, kun tehtävä on täytetty. Päätösvaihe voi olla edessä silloin, kun yksi tai useampi ryhmän jäsen lähtee ryhmästä eikä sen vuoksi tehtävää voida enää suorittaa. Jos ryhmä on ollut toimiva ja muodostunut tiiviiksi, voi jäsenten olla vaikea luopua ryhmästä. (Pennington 2005, 73–74.)

Aalto (2000, 22) esittelee ryhmäturvallisuuden kahdeksan eri astetta, jotka luokitellaan asteikolla T1-T8. Pelkäävä ryhmä (T1) on ryhmäturvallisuusasteikoin heikon aste. Tällaisen ryhmän jäsenet pelkäävät toinen toistaan, sen johtajaa ja jotakuta ryhmässä olevaa voimakasta persoonaa. Tämänlaisessa ryhmässä ihmiset eivät uskalla olla omana itsenään, vaan he peittävät minuutensa osa-alueet,

jotta he eivät joutuisi pilkan kohteeksi tai torjutuiksi. Ihmiset ovat pelkonsa vuoksi valmiita tekemään asioita joita he eivät muuten tekisi. Luovuutta ei ole, eikä keskustelu lähde asiatasoa pidemmälle. Ryhmässä voi olla tukahdutettuja aggressiivisia ja sellaisia aggressioita, joita ilmaistaan vahingoittavalla tavalla. Armahtava ryhmä (T8) on ryhmäturvallisuuden asteikolla korkeimmalla. Tällainen ryhmä mahdollistaa puhumisen siitä, miten ihmistä on satutettu. Kun muu ryhmä kohtaa ihmisen anteeksiantamuksen asenteen kautta silloin, kun hän kertoo siitä miten itse on satuttanut muita, ryhmä on syvimmällä mahdollisella turvallisuuden asteella. Tällaisessa tilanteessa ryhmä liikkuu syvissä häpeän, syyllisyyden ja arvottomuuden tunteissa. Ihminen voi paljastaa pimeän puolensa ja taipumuksensa pahantekoon. Armahtava ryhmä ei synny itsestään pelkän turvallisuuden tunteen myötä, vaan ryhmän jäsenten on kohdattava oma pimeä puolensa etukäteen ja kyettävä käsittelemään sitä. Jos itse ei ole saanut osakseen armoa, sitä on vaikea antaa muille. (Aalto 2000, 22–23.)

Rippikoululeirin ryhmäturvallisuusasteen tavoite on usein T5, eli avoin ryhmä. Avoin ryhmä (T5) on sellainen ryhmä, jossa jokaisen mielipiteet ja tunteet hyväksytään, eikä kukaan vähättele toisen mielipidettä tai kokemusta. Ryhmäläiset uskaltavat ilmaista mielipiteitään, tunteitaan ja arvojaan. Purku- ja prosessointitilanteet ovat auttaneet ihmisiä kohti lisääntyvää avoimuutta. (Aalto 2000, 23.) Rippikouluryhmän turvallisuus voi vaihdella, sillä ryhmän ohjaajan tulee aina arvioida millainen ryhmäturvallisuusaste on tavoiteltavissa ja mahdollinen saavuttaa kyseiselle ryhmälle. Myös ryhmän turvallisuutta lisätessä tulisi ohjaajan pohtia ryhmän tavoitteita. Ryhmän turvallisuuden astetta tulee arvioida ja ohjaajan on hyvä tunnistaa ryhmän turvallisuuden asteet. Helpoin aste on tunnistaa se, jonka ohjaaja tuntee entuudestaan, esimerkiksi oman elämän kautta. Itseilmaisun tasoa, itseilmaisuuksiin reagoimista, elekieltä, sijoittumista, fyysistä läheisyyttä, vapautuneisuutta sekä naurua seurattaessa ja tarkkaillessa voidaan havainnoida ryhmän turvallisuutta. (Aalto 2000, 70–72.)

7 PRODUKTIN SUUNNITTELU

7.1 Produktin ideointi ja muotoutuminen

Syksyllä 2015 opinnäytetyön tekeminen alkoi ideoinnilla. Ideapaperin esittämisen jälkeen lähdin tiedustelemaan opinnäytetyölleni yhteistyötahoa, jotta voisin kokeilla käytännössä aineiston toimivuutta. Yhteistyötahokseni suostui Ruokolahden seurakunnan nuorisotyö. Keväällä 2016 aineiston ideointi jatkui ja suunnittelutyö edistyi. Kesällä 2016 pääsin kokeilemaan materiaalia kahdella rippikoululeirillä Ruokolahden seurakunnassa. Enempään ei ollut mahdollisuutta, sillä seurakunta on hyvin pieni ja siksi siellä on kesällä vain kaksi rippikoululeiriä. Leireillä kävin yhden iltapäivän ajan molemmilla leireillä.

Alkuperäinen tarkoitus oli valmistaa viisi erilaista tuokiota aineistoon. Suunnittelun ja työstämisen edetessä havaitsin kuinka valtavan määrän työtä tuokioiden vaativat, jotta ne olisivat hyviä ja toimivia. Tästä johtuen vähensin tuokioiden määrää, koska halusin tehdä mieluummin vähemmän paremmin, kuin enemmän ja huonommin. Pelkäsin myös, että isommassa määrässä saattaisin alkaa toistamaan ideoitani. Myös aineiston kokeilumahdollisuuden niukkuuden vuoksi halusin rajata tuokioiden määrää, sillä tahdoin testata jokaista tuokiota käytännössä, jotta pystyn kehittämään ja muokkaamaan niitä paremmin. Käytännön kokeilu auttaa myös ajanhallinnassa, eli silloin voin vielä muokata tuokioiden tarvitsemaa aikaa.

Tuokioita suunnitellessa pohdin paljon millaiset tuokioiden palvelisivat parhaiten Ruokolahden seurakuntaa. Menetelmäksi päädyin valitsemaan toiminnalliset työskentelymenetelmät, joissa voitaisiin katsella ja tarkastella itsetuntoa ja minäkuvaa monesta eri näkökulmasta. Pienryhmissä keskusteltaessa voidaan jakaa mielipiteitä ja näkökulmia eri aiheiden äärellä ja niin sen avulla voidaan myös oppia ja oivaltaa uutta. Räsänenkin (2008, 299) toteaa, että ihminen on aina oppinut toiselta ihmiseltä tekemällä, joten toiminnalliset menetelmät ovat siksikin oiva valinta oppimiseen. Lähtökohtana kaikkiin tuokioihin oli, että rippikouluryhmä

on ryhmäturvallisuusasteeltaan T5, eli avoin ryhmä, joka on rippikouluryhmälle tavallinen turvallisuuden aste (Aalto 2000, 70.)

Rippikoulusuunnitelmassa 2001 (Turunen ym. 2001, 21–24) nuoren elämä on yksi rippikoulussa käsiteltävistä kokonaisuuksista. Rippikoulusuunnitelmassa sanotaan, että kokonaisuudessa mainittuja aiheita, kuten nuoren arvot ja ihanteet, voidaan käyttää kertaluonteisina työskentelyjen aiheina sekä koko rippikoulun ajan läsnä olevana läpäisyperiaatteena. Jos näin ajatellaan, olisi siis hyvä ripotella nuoren elämään liittyviä aiheita läpi rippikoulun ja antaa tukea niissä. Myös opetuksessa olisi hyvä pitää mielessä kenelle rippikoulua pidetään ja esimerkiksi millaiset oppimisjaksot tukevat nuoren elämää ja siihen liittyviä kysymyksiä. En saanut luettavaksi Ruokolahden seurakunnalta rippikoulutyön paikallisuunnitelmaa, vaikka sitä olen monesti pyytänyt. Pyyntöihini en ole saanut edes vastausta, joten luultavimmin seurakunnalla ei ole paikallisuunnitelmaa.

Suunnittelun aineiston sisältämät tuokiot niin, että niitä voidaan käyttää yhdessä tai erikseen irrallisina rippikoulun aikana. Koska rippikoulun perusjaksoon kuuluu nuoren elämän lisäksi kaksi muuta aihealuetta, kirkon usko ja rukous, valmistelemieni tuokioiden olisi hyvä hyödyntää koko rippikoululeirin antamaa potentiaalia käyttämällä muitakin rippileirin ohjelman osuuksia, kuin vain oppimisjaksoja. Ruokolahden seurakunnassa ei havaintojeni mukaan juurikaan keskitytä nuoren elämään liittyviin kysymyksiin vaan painopisteenä opetuksessa on kirkon usko. Rakkautta ja seksuaalisuutta käydään läpi yhden oppitunnin ajan ja minuutta käsitellään lyhyesti, kuten monissa muissa seurakunnissa. (Turunen ym. 2001, 21.)

Ruokolahden seurakunnassa rippileirin ohjelman sisältämistä oppimistilanteista minun oli mahdollisuus hyödyntää kahta hartautta, oppitunteja ja raamatturyhmiä. Päätin, että teen yhden tuokion jokaiseen osa-alueeseen, eli yhden hartauden, yhden oppimisjakson ja yhden raamatturyhmän. Kokeiluun leireille otin raamatturyhmäaineiston sekä oppimisjaksolle suunnitellun huonetyöskentelyn. Hartautta pääsin kokeilemaan toisessa seurakunnassa kesänuorisotyönohjaajana ollessani.

	Käytettävät menetelmät	Tavoite	Toteutus
Raamatturyhmä Psalmi 139: 1–18	Keskustelu pienryhmissä Kuvataide Valokuvaus	Nuori kokee ainutkertaisuutensa Jumalan luomana ihmisenä.	Kesto n. 45min. Pohtiva keskustelu raamatuntekstistä. Ryhmä luo kuvan täydellisestä ihmisestä.
Iltahartaus	Musiikki	Nuori kokee arvokkuutensa ihmisenä ja Jumalan rakkauden.	Kesto 30–45min. Kun Jumala sanallaan laulun kertosaetta lauletaan jokaiselle vuorotellen. Lopuksi luetaan Jes. 43:1, pidetään hartauspuhe ja rukoukseen.
Huonetyöskentely (Kesto yht. 45–60min): Meditaatio	Kristillinen meditaatio	Nuori hiljentyä tekstien ja musiikin äärelle pohtimaan minuuteen liittyviä aiheita. Tekstien tavoite rohkaista ja kannustaa nuorta.	Kesto 15min. Nuoret saavat maata patjoilla silmät kiinni. Tekstejä luetaan 4 kpl meditaation aikana. Taustalla soi musiikki. Tila hämätään ja sinne voi laittaa kynttilöitä palamaan.
Huonetyöskentely (Kesto yht. 45–60min): Väittely	Keskustelu pienryhmissä	Nuori pääsee keskustelemaan stereotyyppioista ja tabuista itsetuntoon ja minäkuvaaan liittyen. Nuori pääsee jakamaan ajatuksiaan muiden kanssa.	Kesto 15 min. Jokainen nuori lukee itsekseen yhden väittämän ja tämän jälkeen kertoo muille perusteluiden kanssa onko väittäjä hänestä tosi vai epätosi. Tämän jälkeen muu ryhmä kertoo mielipiteensä. Jokainen tekee näin vuorollaan.
Huonetyöskentely (Kesto yht. 45–60min): Miellekartta	Keskustelu pienryhmissä Miellekarttatyöskentely	Nuori ymmärtää itsetunnon synnyn ja siihen vaikuttavien asioiden monitahoisuuden. Nuori havaitsee, ettei kaikkiin asioihin itse pysty vaikuttamaan.	Kesto 15 min. Nuoret rakentavat pienryhmässä miellekartan valmiista osista hyvästä ja huonosta itsetunnosta. Tämän jälkeen rakennetusta kartasta keskustellaan ohjatusti.

TAULUKKO 1. Tuokioiden sisältö.

Taulukossa 1 esitellään lyhyesti kunkin tuokion menetelmät, tavoitteet ja toteutuksen sisällöt sekä jokaisen tuokion ajallisen keston.

7.2 Työelämän yhteistyötaho

Ruokolahden seurakunta on pieni seurakunta Etelä-Karjalassa, jäseniä sillä on 4383. Ruokolahden kunnan väkilukuun suhteutettuna jäseniä on paljon, vuonna 2015 82,5 % kuntalaisista olivat seurakunnan jäseniä. (Kirkkohallitus 2016 a.) Ruokolahden seurakunnassa järjestetään kesäisin kaksi rippikoululeiriä. Vuonna 2015 Ruokolahdella rippikoulun kävi yhteensä 52 nuorta (Kirkkohallitus 2016 b). 47 nuorta kävi rippikoulun kotiseurakunnassaan joko leirimuotoisessa rippikoulussa tai yksityisopetuksessa. Loput viisi kävivät rippikoulun muualla kuin kotiseurakunnassaan. (Kirkkohallitus 2016 b.)

Seurakunnassa nuorisotyötä pyörittää yksi nuorisotyönohjaaja, joka vastaa rippikoulutyöstä ja rippikoulun jälkeisestä nuorisotyöstä (Ruokolahden seurakunta i.a.). Hän toimi yhteyshenkilönä seurakuntaan ja hänen kanssaan sovin kaikista käytännön asioista. Seurakunta toimi ainoastaan paikkana, jossa kokeilin aineiston toimivuutta käytännössä.

7.3 Raamatturyhmäaineiston suunnittelu

Raamatturyhmämateriaalin suunnittelua aloittaessani pohdin, mikä raamatun teksti voisi soveltua teemaan minäkuva. Itsetunto on yksi osa minäkuva. Ihmisen kuva itsestään, tavoitteistaan ja arvomaailmastaan luovat käsityksen minäkuvasta. Raamatun pohjalta on luotu kristillinen ihmiskäsitys ja halusin sen keskiöön raamatturyhmämateriaaliin. Teema ihminen Jumalan luomana omana kuvana ja Jumalan kuvan arvokkuus on osa rippikoulun perusjaksoa kirkon usko, jossa käsitellään luomista. Tämän jakson tavoitteena on, että nuori oppii tuntemaan Jumalan Isänä ja Luojana (Turunen ym. 2001, 24–25). Toinen tavoite on,

että hän löytää ainutkertaisuutensa ihmisenä ja osana luomakuntaa. Raamatturyhmässä halusin painottaa erityisesti sitä, että nuori kokee ainutkertaisuutensa Jumalan luomana ihmisenä.

Halusin tutkittavan raamatuntekstin olevan melko yksinkertainen ja helposti ymmärrettävä, sillä koin sellaisen itselleni työstettävänä paljon helpommaksi. Ajatusteni on tapana rönsyillä, joten jotta raamatturyhmä olisi mahdollisimman selkeä, oli parempi etsiä helppolukuista tekstiä. Kuitenkin halusin sellaisen tekstin, jota pystyy tulkitsemaan eri tavoin, kun näkökulmaa tulkitsemiseen vaihdetaan. Valitsin tutkittavaksi raamatuntekstiksi psalmin 139:1–18. Pohjasin raamatuntekstivalintani kristilliseen ihmiskäsitykseen ja asettamiini raamatturyhmäaineiston tavoitteisiin.

Kun olin valinnut käsiteltävän tekstin, luin Jukka Norvannon raamatuntulkintateosta, josta ajattelin saavani lisää tietoa ja uudenlaista näkemystä tekstiin. Tulkintateoksesta saatujen tietojen pohjalta suunnittelin pohdintaa ja keskustelua sisältävän raamatturyhmän, jossa pyrin erityisesti tuomaan esille nuorten elämää koskettavia ajatuksia. Lisäksi halusin liittää materiaaliin jotakin luovaa tekemistä. Materiaalin luovassa osuudessa pienryhmien tuli piirtää tai maalata täydellinen ihminen, Jumalan luoma ihme.

Päätin tehdä raamatturyhmään kaksi erityyppistä tapaa raamatuntekstin käsitteilyyn. Toinen, keskusteleva tapa, paneutuu tekstiin. Taiteellinen menetelmä on suunniteltu hiljaisemman ryhmän varalle. Jos ryhmässä ei synny keskustelua, voidaan taiteen kautta herättää salakavalasti keskustelua ilman, että se on keskustelua tekstistä. Taiteellinen tapa taas lähestyy tekstiä enemmän nuoren näkökulmasta. He saavat pohtia yhdessä millainen on täydellinen ihminen. Piirtämisen lisäksi heidän tulee listata piirroksen täydellisen ihmisen ominaisuuksia, sisäisiä ja ulkoisia. Isosen tehtävä tässä on johdatella myös luetun tekstin äärelle, herättämällä kysymyksiä kuten "Millaisena ihminen on arvokas?" ja "Onko täydellistä ihmistä olemassa?".

Aineiston tavoitteena oli kertoa nuorille, että he ovat arvokkaita omina itseinään. Jumala tuntee jokaisen ihmisen jokaista solua ja ajastusta myöten. Ajatus tästä

voi olla helpottava ja toivoa tuova, mutta samaan aikaan se voi olla herättää pelkoa ja ahdistusta (Norvanto 2009, 264).

Yksi tärkeä osa suunnittelua ja toteutusta oli isosten ohjaus. Ruokolahden seurakunnassa rippikoululeireillä on noin 10 isosta, jotka toimivat isospareina vetäen pienryhmiä, joissa on 4-6 leiriläistä. Isosia varten tuotin ohjeet raamatturyhmän pitämistä varten. Ohjeen tarkoitus oli jäsentää raamatturyhmän kulkua isosille ja antaa vinkkejä keskustelun synnyttämiseen. Ohjeistus sisälsi myös raamatun tekstin läpikäymistä varten helpottavia kysymyksiä.

7.4 Huonetyöskentelyn suunnittelu

Jo ennen huonetyöskentelyn valintaa olin päättänyt, että haluan puhua nuorten kanssa niin hyvään kuin huonoon itsetuntoon liittyvistä tekijöistä. Luettuani Nieminen (2013) kirjaa Resuinen ja rikas ja Cacciatoren, Korteniemi-Poikelan & Huovisen (2008) kirjaa Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa, näkemys tästä vahvistui entisestään. Itsetunto on käsitteenä todella monimuotoinen ja jollakin tasolla vaikea. Jos nuorilta kysytään, mitä itsetunto on, mitä he vastaavat?

Toiminnalliseksi menetelmäksi oppimisjaksolle valitsin huonetyöskentelyn. Huonetyöskentelyssä rippikoululaiset käyvät eri tiloissa toiminnallisissa työskentelyissä. Työskentelyjä voi olla niin monta kuin työntekijä haluaa. Kausityöntekijänä olen muutamia kertoja toteuttanut erilaisia huonetyöskentelyitä eri aiheista. Huonetyöskentelyn etuna on sen monipuolisuus. Oman innostuksen ja halun mukaan voi lisätä huoneiden määrää aiheiden mukaan.

Huoneita kierrettäväksi suunnittelin kolme: meditaatiohuone, väittelyhuone ja miellekarttahuone. Alun perin olin ajatellut, että valmistelen kolmesta neljään huonetta, mutta päädyin kolmeen jo senkin takia, että kaikilla leireillä ei välttämättä ole resursseja neljän huoneen pitämiseen. Huoneita, eli aiheita, ei saa myöskään olla liikaa, jotta nuoret oppisivat ja havainnoisivat jokaisesta huoneesta jotakin.

Ruokolahden seurakunnassa oppimisjaksojen pituudet vaihtelevat 45 minuutista 90 minuuttiin. Opettaessa rippikoulussa olen havainnut, että usein levottomuus nuorten keskuudessa alkaa viimeistään 60 minuutin kohdalla, eivätkä kaikki nuoret jaksaa enää siinä vaiheessa keskittyä. Päädyinkin siihen, että itse huoneiden kiertäminen kestää 45 minuuttia, jonka jälkeen on pieni tauko. Tämän jälkeen palataan luokkaan ja puretaan työskentely. Yhden huoneen työskentely kestää siis 15 minuuttia. Ilman taukoa työskentely kestää arviolta 60 minuuttia, riippuen ryhmän aktiivisuudesta purkutilanteessa.

Minuus on monelle hyvin herkkä aihe. Kuka minä olen? Mitä ajattelen itsestäni? Kelpaanko tällaisena? Mitä muut ajattelevat minusta? Näitä kysymyksiä nuori voi miettiä omassa elämässään ja tällaisille kysymyksille halusin antaa tilaa työskentelyssä. Tällaiset kysymykset ovat hyvin henkilökohtaisia ja yksityisiä, eikä moni halua jakaa niitä ajatuksia muiden kanssa. (Paananen 2008, 23; Turunen ym. 2001, 12.) Tästä johtuen yhdeksi työskentelyksi huoneeseen valitsin meditaation. Sen aikana nuoren on mahdollisuus hiljentyä, kuunnella tekstejä ja musiikkia sekä pohtia aiheen herättämiä kysymyksiä (Pruuki 2010, 163). Nykypäivänä nuorten käden jatkeena toimivat älypuhelimet. Ne ovat kädessä kokoajan ja tyylän hetken tullen voidaan esimerkiksi selata sosiaalisen median kanavia tai pelata pelejä. Nuorilla on siis mahdollisuus olla pysähtymättä. Tästä syystä työskentelyssä haluan mahdollistaa pysähtymisen hetkeksi paikalleen ja hiljentyä.

Meditaatiotekstejä etsiessä ja valittaessa tärkein valintakriteeri oli tekstin sanoma. Halusin, että tekstit olisivat rohkaisevia ja kannustavia. Halusin myös, että tekstit kertoisivat nuorille, kuinka arvokkaita he ovat. Ideana oli myös valita ajatuksia herättäviä tekstejä.

Osa teksteistä on Raamatusta, osa laulunsanoja ja loput esimerkiksi hartaustekstejä, runoja ja aforismeja. Hakusanoja joita käytin olivat muun muassa meditaatio, arvokas, itsetunto, mietelause, aforismi, Jumalan rakkaus ja täydellisyys. Etsin myös esimerkiksi Piipliaseuran sivujen kautta raamatuntekstejä, jotka sopisivat tähän herkkään aiheeseen.

Valitsin 10 tekstiä, joista meditaatiohuoneen ohjaaja voi valita mieleisiään tekstejä. Halusin, että tekstejä on enemmän kuin mitä tarvitsee, jotta niitä voi vaihdella ryhmien kanssa. Näin myös ohjaajalle tulee vaihtuvuutta, ettei samoja tekstejä tarvitse lukea kolmeen kertaan, sillä se voi käydä puuduttavaksi.

Meditaatioissa taustalla soi hiljaisella musiikkia, jonka tarkoituksena on olla rauhoittavaa ja rentouttavaa. Produktiin listasin muutaman vaihtoehdon lähinnä esimerkkinä millaista musiikkia voitaisiin soittaa taustalla, mutta ajattelin, että jokainen nuorisotyöntekijä voi valita itse mielestään soveltuvan musiikin taustalle. Tärkeintä olisi, että se olisi instrumentaalista ja meditaatioon soveltuvaa, kuten esimerkiksi Taizémusiikkia.

Väittelyhuoneen valitsin työhön siksi, että sen avulla voidaan synnyttää rikkaitakin keskusteluja erilaisista aiheista. Väittelyhuoneessa halusin rikkoa stereotyyppioita ja tuoda keskusteltavaksi asioita, jotka voivat olla nuorille tabuja, joista ei vain keskustella. Yleistämällä ja yleismaailmallisesti puhuttaessa voidaan myös puhua herkistäkin asioista ilman, että ne uppoavat pintaa syvemmälle sellaisille henkilöille, joille ne aiheet ovat vaikeita.

Väittelyhuoneetta varten loin väittämiä, joita keräsin lukemalla eri keskustelupalstoja, uutisia ja kolumneja. Mielestäni parhaiten stereotyyppiat näkyvät tällaisissa kanavissa, joissa ihmiset keskustelelevat keskenään. Väittämiksi valitsin sellaisia lausahduksia, jotka nousivat useaan otteeseen esille ja herättivät ihmisissä keskusteluja. Väittämiä kirjasin ylös 14, joista tein pienet laput, joissa jokaisessa luki yksi väittäjä.

Väittelyhuoneessa tarkoituksena on isosten avustuksella käydä keskustelua väittämistä. Väittämälaput asetellaan sekaisin pöydälle niin, että tekstipuoli on pöytää vasten. Jos ryhmä on keskusteleva, niin ainoastaan rippikoululaiset nostavat itselle väittämän ja lukevat sen ensin itsekseen. Tämän jälkeen he saavat hetken aikaa miettiä onko väittäjä heidän mielestään tosi vai epätosi. Lisäksi heidän tulisi perustella mielipiteensä. Sen jälkeen jokainen lukee vuorollaan väittämän ja kertoo mielipiteensä, jonka jälkeen muut ryhmäläiset saavat kertoa myös oman

näkemyksensä kerrottuun väittämään. Jos he ovat samaa mieltä väittämän lukijan kanssa, tulisi heidän perustella minkä takia ja jos eivät, niin myös se pitäisi perustella.

Jos ryhmä on hiljainen, voivat isoksetkin ottaa laput itselle ja kertoa mielipiteensä. Pääpaino kuitenkin tulisi olla ryhmäläisten keskustelulla. Isokset voivat kuitenkin esittää kysymyksiä ja johdatella keskustelua eteenpäin, esimerkiksi kysymällä "Entä jos ajateltaisiinkin, että väite on totta, miksi niin voitaisiin sanoa?". Eli jos kaikki ryhmässä ovat samaa mieltä väittämästä, olisi isosen hyvä herätellä pohdintaa vastapuolen perusteista.

Väittelyhuoneesta haluaisin nuorille jäävän mieleen kaksi asiaa: se, että asioista saa ja pitää puhua, olivat ne kuinka herkkiä tahansa ja se, että vaikka maailma on täynnä stereotyyppioita, muotteja joihin ihmisten oletetaan menevän, ei niitä kannata uskoa. Jokaisella ihmisellä on oikeus olla oma yksilöllinen itsensä.

Hyvään ja huonoon itsetuntoon vaikuttaa monet tekijät, jotka ovat usein samat. Perhe, ystävät ja ikätoverit voivat vaikuttaa positiivisesti ja negatiivisesti. Ei lapsi eikä nuori voi vaikuttaa omaan perheeseensä ja omiin vanhempiinsa ja heidän käytökseensä. Jos satut syntymään perheeseen, jossa on esimerkiksi päihteiden ongelmakäyttöä, on hyvin todennäköistä, että se vaikuttaa itsetuntoon negatiivisesti. (Niemi 2013, 40.)

Suunnitteluvaiheessa kirjasin ylös itsetuntoon vaikuttavia tekijöitä. Pyrin kirjamaan niitä laajasti ylös ja sen jälkeen rajaamaan nuoren näkökulmasta tärkeimmät tekijät. Näitä ajattelin olevan esimerkiksi vanhemmat, ystävät ja ikätoverit. Itsetuntoon vaikuttavien tekijöiden lisäksi listasin ylös piirteitä, joita hyvässä tai huonossa itsetunnossa on, koska ajattelen niiden olevan tärkeä osa itsetunnon laadun tunnistamista. Halusin myös näyttää, ettei esimerkiksi aina itsevarmasti käyttäytyvällä ihmisellä ole hyvä itsetunto. Pyrin näyttämään nuorille, että on joidakin asioita, joita ei paljaalla silmällä voi nähdä.

Pohdin pitkään, miten voisin selkeästi tuoda esille hyvän ja huonon itsetunnon yhtäläisyydet ja erilaisuudet. Tärkeämpänä pidin yhtäläisyyksiä ja sitä, että vaikka

niitä on voivat ne tarkoittaa eri asioita ja luoda erilaisen lopputuleman toiminnal-
laan. Suunnitteluvaiheessa aloin tekemään miellekarttaa, jolla jäsensin omia
mietteitäni ja ajatuksiani. Siitä sainkin idean, että teetätän nuorilla miellekartta-
työskentelyn, joka jäsentäisi ja hahmottaisi hyvin aihetta.

Miellekarttatyöskentelyssä pääsanoina olivat hyvä itsetunto ja huono itsetunto.
Niihin laitettiin kiinni eri tekijöitä ja piirteitä. Tekijät ja piirteet kirjoitin valmiiksi, aina
yhden paperille. Jokaista pienryhmää kohden jätin yhden paperin tyhjilleen. Sii-
hen ryhmä saisi kirjoittaa jonkin heidän mielestään tärkeän ja puuttuvan tekijän
tai piirteen, jos he kokevat siihen tarvetta. Tekijät ja piirteet valitsin ennakkoon
tekemistäni listoista.

Ideana on, että pääsanat ovat hiukan erillään toisista ja niihin liitetään valmiiksi
laaditut tekijät ja piirteet. Ryhmän pitää yhteistuumiin tehdä päätöksiä ja keskus-
tella, miksi he laittaisivat minkäkin tekijä ja piirteen jompaankumpaan pääsanaan.
Ne piirteet ja tekijät, jotka kuuluvat vain jompaankumpaan pääsanaan, asetetaan
sen pääsanana ulkoreunalle. Keskelle pääsanojen väliin laitetaan ne tekijät ja piir-
teet, jotka liittyvät molempiin pääsanoihin.

Kun miellekartta on ryhmän mielestä valmis, aloitetaan miellekartan purku ja lä-
pikäyminen. Tarkoitus on keskustella ryhmän tekemistä valinnoista ja kuulla hei-
dän perusteluitaan miksi he laittoivat esimerkiksi perheen liittymään molempiin,
hyvään ja huonoon itsetuntoon. Keskustelussa edetään ryhmän ehdoilla seura-
ten ryhmäläisten reaktioita, ilmeitä ja eleitä, koska miellekarttatyöskentelyssä
keskustellaan hyvin herkistä aiheista, kuten perheen vaikutuksesta hyvään ja
huonoon itsetuntoon sekä ystävien vaikutuksesta. Herkiksi aiheiksi luokittelen
nämä siksi, että kaikilla ei ole tasa-arvoiset lähtökohdat elämään, kaikkien per-
heet eivät ole tasapainoisia ja turvallisia lapsen ja nuoren kasvuun nähden. Myös
esimerkiksi pahasti koulukiusattu yksinäinen nuori voi kokea keskustelun ystä-
vistä ja heidän vaikutuksistaan todella vaikeaksi.

Miellekarttahuoneen tavoitteena on osoittaa nuorille ulkoisten tekijöiden vaikutuk-
sen suuruus itsetuntoon. Tavoitteena on myös antaa nuorten oivaltaa, ette itse-
tunto on muuttuva, sitä voidaan parantaa ja sitä voidaan huonontaa. Kaikkeen ei

itse pysty vaikuttamaan, mutta joihinkin asioihin omat valinnat ja teot vaikuttavat. Rohkaisemalla nuoria tekemään valintoja elämässään ja vaikuttamaan elämäänsä, voivat he parantaa omaa itsetuntoaan.

7.5 Hartauden suunnittelu

Ennen kuin valitsin edes teemaa hartauteen, mielessäni oli, että haluan käyttää Lasten virsi-kirjan Kun Jumala sanallaan-laulun kertosäettä osana hartautta. Laulun kertosäkeen sanat ovat seuraavat:

Kun Jumala sanallaan sinutkin loi,
Hän tarkoitti samalla näin:
Sä arvokas oot, sä osaat ja voit,
Mä tuollaisna rakastan sua.

Hartauden teemaksi valitsin laulun pohjalta Jumalan rakkauden ja ihmisen arvokkuuden.

Hartauden kaava on yksinkertainen. Virren kertosäettä lauletaan yhtä monta kertaa kuin on leiriläisiä, sillä jokaiselle lauletaan omalla vuorollaan säe. Kertosäkeen sanoista korvataan ”sinutkin” jokaisen nimellä. Kasteessa Jumala kutsuu jokaisen nimeltä omakseen ja siinä ihminen saa osakseen jotakin, minkä vain Jumala voi hänelle lahjoittaa: uskon, armon ja siunauksen. Kasteessa tulemme osallisiksi Jumalan armosta ja rakkaudesta. Silloinkin kuin uskomme horjuu, on kaste voimassa: me olemme Jumalan omia. Kastetilaisuudessa usein luetaankin Jesajan kirjasta 43:1 ”Näin sanoo Herra, joka sinut loi: Älä pelkää, minä olen sinut lunastanut. Minä olen sinut nimeltä kutsunut, sinä olet minun.” (Suomen evankelisluterilainen kirkko, i.a c; Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. d, Jes. 43:1.)

Usein kasteenkin yhteydessä luetaan Jesajan kirjasta luvusta 43 jae 1, jossa sanotaan, että Jumala kutsuu ihmisen nimeltä omakseen. Kastetilaisuudessa vanhemmille annetaan kastekynttilä, jota usein poltetaan esimerkiksi nuoren konfirmaatiopäivänä. Hartaudessa kastekynttilä kiertää jokaisen kohdalla vuorollaan ja se kenen kohdalla kynttilä on, saa kuulla hänelle laulettavan, kuinka arvokas hän on Jumalalle. Hartauden lopussa nuorille kerrotaan, että kynttilä joka jokaisen heidän edessä paloi, on kastekynttilä. Tämän jälkeen luetaan Jesajan kirjasta

43:1 ja kerrotaan, että kasteen yhteydessä heidät on liitetty Jumalan yhteyteen. Hartauden lopussa luetaan rukous. Sen jälkeen pyydetään vielä yhdessä Herran siunausta.

Suunnittelin hartauden iltahartaudeksi leirin loppupuolelle, koska hartaus voi herättää voimakkaita tunteita ja niille on annettava tilaa. Loppupuolella leiriä ryhmä on yleensä jo tiivis ja turvallinen, jolloin myös tunteita uskalletaan yleensä näyttää ja muut eivät naura niille. On myös tärkeää, että ryhmä on turvallinen ja tiivis siksi, että aivan jokaisen tulisi laulaa jokaisen vuorolla. Jos ryhmä ei ole yhtenäinen, on kurjaa jos yhden tai kahden nuoren kohdalla ainoastaan isokset ja ohjaajat laulavat. Kokemus olisi kamala myös vuorossa olevalle nuorelle.

7.6 Arvioinnin suunnittelu

Palautteen keruuta aloitin suunnittelemaan pohtien, miten saisin kattavimmin palautetta nuorilta ja millainen palaute auttaisi parantelemaan aineistoa ja sen tarkoitusta. Raamatturyhmämateriaalin kokeilusta pidin tärkeimpänä saada palautetta isosilta, jotka ovat tilanteessa kokoajan läsnä ja he näkevät miten ryhmä toimii ja miten materiaali toimii ryhmän kanssa. He osaavat myös sanoa mielipiteensä siitä, tukeeko annettu materiaali heidän ohjaustaan ryhmissä. Huonetyöskentelyssä isosten kuin leiriläisten palaute on suuressa osassa. Isosilta halusin palautetta etenkin ohjeistuksien ja huonetyöskentelyn toimivuudesta erilaisissa ryhmissä. Lisäksi halusin palautetta omasta ohjauksestani, niin valmisteluista kuin itse työskentelyosuudesta.

Isosten osalta päätin, että kerään raamatturyhmästä palautteen suullisesti ja huonetyöskentelystä kirjallisesti. Koin, että raamatturyhmään liittyvästä palautteesta saisin enemmän irti keskustellen, sillä silloin pystyn esittämään tarkentavia kysymyksiä ja silloin isokset voivat kuvailla esimerkiksi pienryhmissä käytyjä keskusteluja paremmin. Huonetyöskentelystä saatava palaute ei yhdeltä isoselta ole yhtä laaja, kuin raamatturyhmästä, siksi päätin tehdä heille sitä varten palautteen keruuta varten lomakkeen avoimilla kysymyksillä (Liite 1).

Rippikoululaisille alun perin suunnitellin palautteen keruun kokonaan lomakkeilla molemmilla kokeilukerroilla (Liite 2). Ajattelin, että rippikoululaisille tuntemattomana ihmisenä olisi helpompaa kerätä lomakkein palaute, koska silloin nuoret voisivat kirjoittaa täysin vapaasti mielipiteensä. Kasvotusten ei välttämättä kehdata sanoa kriittistä palautetta. Ryhmäpaine voi myös olla kova tilanteissa, joissa koko ryhmä on paikalla.

Lomakkeita suunnitellessani ja tehdessäni pyrin pitämään ne yksinkertaisina ja lyhyinä, jotta saisin enemmän vastauksia. Raamatturyhmää varten halusin palautetta sisällöstä ja sen toimivuudesta nuorten keskuudessa. Huonetyöskentelystä halusin myös palautetta sisällöstä, mutta nähdä myös mistä huoneesta nuoret pitivät eniten ja mistä vähiten. Näin pystyisin palautteita läpi käydessä tarkastelemaan, miksi tietty huone on ollut suosituin ja mikä vähiten suosituin ja löytää palautteista siihen vastauksia. Etenkin sellaisessa tilanteessa, jossa yksi huone saisi paljon kriittistä palautetta, voisin muokata kyseistä työskentelyä paremmaksi.

8 PRODUKTIN TOTEUTUS

8.1 Raamatturyhmä

Isosten kanssa raamatturyhmän valmistelemiseen oli aikaa 30 minuuttia. Aikaa oli siihen nähden vähän, etten entuudestaan kaikkia isosia tuntenut, enkä tiennyt heidän tietotasoaan raamatuntekstiin. Monelle teksti oli kuitenkin suhteellisen tuttu. Valmistelussa jokainen isonen sai etsiä valmiiksi raamatuntekstin ja lukea sen rauhassa itsekseen. Olin ensin ajatellut, että kävisimme raamatunkohdan läpi yhdessä heidän omien kysymysten kautta, koska usein kiinnitetään enemmän huomioita niihin asioihin, joista itse haluaa lisää tietoa ja samalla vaikeat jakeet saisivat selvyyttä. Koska aikaa tähän tapaan ei ollut tarpeeksi, jotta koko teksti olisi voitu käydä läpi rauhassa, kerroin heille ydinasian, mitä tekstikatkelmalla haen raamatturyhmästä. Tämän jälkeen jaoin ohjeet heille ja he saivat lukea ne ensin itsenäisesti. Sen jälkeen kävin ohjeen heidän kanssaan vaihe vaiheelta läpi, selittäen mitä kysymyksellä haetaan ja millaisia asioita pyritään nostamaan esille. Isokset tekivät itse muistiinpanoja minun puhuessani. Rohkaisin isosia monesti keskeyttämään puheeni ja kysymään jos kysymyksiä herää.

Itse raamatturyhmän keston en saanut ohjeita kysyessä, joten suunnitteluvaiheessa arvioin kestoksi kaiken kaikkiaan 45 minuuttia. Paikan päällä selvisi, että aikaa onkin 30 minuuttia, joten isosia ohjeistaessa sanoin, että jos aika ei riitä, ei keskustelun lisäksi tarvitse tehdä taiteellista osuutta. Ajatuksenani oli, että molempia tapoja olisi kokeiltu, jotta niiden toimivuus olisi selvinnyt. Isokset osasivat kuitenkin kertoa omista ryhmistään kattavasti ja kehotinkin hiljaisempia ryhmiä vetäviä isosia kokeilemaan nimenomaan taiteellista tapaa. Valmisteluajan loppuksi pyysin isosia tuomaan ryhmän luokkatilaan, jossa keräisin vielä palautteen. Kerroin vielä, että leiriläisten palautteen keruun jälkeen keräisin heiltä palautteen.

Isosten ohjeistamisen jälkeen koko rippikouluryhmä kokoontui luokkatilaan, johon heillä on tapana ennen raamatturyhmää kokoontua. Kun kaikki olivat paikalla, isokset ottivat omat pienryhmänsä ja menivät heidän omiin ryhmätiloihinsa. Tie-

dustelin etukäteen jokaiselta isosparilta missä heidän ryhmätilansa on, jotta voisin kierrellä kuuntelemassa raamatturyhmien aikana. Näin teinkin ja kuuntelin aina yhtä viidestä raamatturyhmästä noin 5 minuuttia. En mennyt itse tiloihin näkyville, vaan pysyin syrjässä, jotta en häirinnyt työskentelyä.

Kun raamatturyhmätyöskentelyt oli saatu päätökseen, tuli koko ryhmä luokkaan. Tässä vaiheessa leirin nuorisotyönohjaaja saapui paikalle ja kertoi minulle ryhmän edessä, että minun pitäisi esittää kysymyksiä raamatturyhmästä, varmistaa näin, että työskentely on tehty, koska niin heillä aina tehdään. Tilanteessa kuulin asiasta ensimmäisen kerran, työntekijä ei ollut aiemmin maininnut sanallakaan heidän tapaansa. Tilanne yllätti minut ja kieltäydyin mahdollisimman kohteliaasti työntekijän pyynnöstä perustellen hänelle, että en ollut varautunut tilanteeseen vaadittavalla tavalla. En ollut aineistoa valmistellessani osannut olettaa, että minun pitää jälkeinpäin esittää kysymyksiä raamatturyhmän sisällöstä nuorille. Tämä palautteenkeruu oli ensimmäinen kerta kun tapasin leiriläiset ja pääsin esittäytymään heille. Aiemmin esittämistä toiveistani huolimatta en ollut siihen mahdollisuutta saanut. Aikaa minulle tähän palauteosioon annettiin 10 minuuttia kokonaisuudessaan. Ensimmäiset 4–5 minuuttia menivät edellä kerrottuun, eikä palautteen keruulle ollut kunnollista aikaa.

8.2 Huonetyöskentely

Huonetyöskentelyä pääsin kokeilemaan Ruokolahden seurakunnan toisella rippileirillä elokuun alussa. Ennen huonetyöskentelyn aloitusta minulla oli noin 30 minuuttia aikaa isosten kanssa. Isosia leirillä käytettävänäni piti olla 10, mutta ammattikoulujen alkamisen vuoksi paikalla oli vain seitsemän isosta. Kerroin heille aluksi mikä huonetyöskentely on ja mitä siinä tehdään. Kävin läpi kaikki huoneet ja sen, mitä tehtäviä isosilla niissä oli. Tämän jälkeen annoin isosten päättää, mihin huonetyöskentelyihin he osallistuisivat, kuitenkin niin, että meditaatiohuoneessa olisi kolme isosta, väittelyhuoneessa kaksi isosta ja miellekartahuoneessa kaksi isosta. Isokset jakoivat huoneet keskenään nopeasti. Tämän jälkeen ohjeistin vielä uudelleen jokaisen huoneen isokset tehtäviinsä ja annoin

heille materiaalit työskentelyihin. Kerroin heille myös mitä tarvikkeita he tarvitsisivat työskentelyihin ja että heidän pitää valmistella huoneet ennen aloitusta. Kun isokset oli ohjeistettu, he pääsivät valmistelemaan huoneita.

Oppimisjaksoa varten kokosin rippikouluryhmän luokkatilaan. Seurakunnan nuorisotyönohjaaja esitteli minut leiriläisille ja sen jälkeen hän kertoi, että olen tullut pitämään heille raamatturyhmätuntia, vaikka olin nimenomaan hänelle, että pidän oppimisjakson. Tämän jälkeen kerroin mitä tein heidän rippileirillään. Selitin heille oppimisjakson teeman ja mitä tulimme tekemään sen aikana. Koska nuorisotyönohjaaja sanoi minun pitävän heille raamatturyhmätunnin, korjasin, että pidän oppimisjakson heidän raamatturyhmätuntinsa tilalla, eli painotin heille, että työskentely on oppimisjakso eikä raamatturyhmätunti. Tämän jälkeen jaoin rippikouluryhmän kolmeen osaan ja jakauduimme työskentelytiloihin.

Meditaatio- ja väittelyhuoneessa isokset toimivat itsenäisesti ohjaajina. He kertoivat työskentelyjen menneen hyvin. Meditaatiohuonetta ohjanneet isokset kertoivat, että heidän työskentelynsä oli muuten ollut onnistunut, mutta osalle rippikoululaisista oli ollut haasteellista hiljentyä. Isokset olivat pyrkineet rauhoittamaan tilannetta levittäytymällä hajanaisesti ympäri huonetta, jotta rippikoululaiset eivät voineet olla niin tiiviissä rykelmässä. Väittelyhuoneessa ohjaajina toimineet isokset olivat pitäneet huoneesta, mutta ryhmän hiljaisuuden vuoksi he olivat joutuneet ohjaamaan todella paljon keskustelua, jotta sitä syntyi. Isokset olivat esittäneet heille väittämiin liittyen johdattelevia kysymyksiä ja kertoneet omia näkemyksiään silloin, kun keskustelu oli lakannut.

Miellekarttatyöskentelyssä nuoret istuvat pöydän ympärille. Pöydälle on aseteltu kaikki itsetunnon vaikuttaja-laput ja itsetunnon piirre-laput pinoihin sivuun. Keskelelle pöytää on asetettu miellekartan kaksi pääsanaa, hyvä itsetunto ja huono itsetunto. Aluksi kerroin rippikoululaisille mitä huoneessa tehdään. Ohjeistin heitä ryhmänä keskustelemaan vaikuttajista ja piirteistä ja päättämään yhdessä mihin kohtaan miellekarttaa he sanalaput laittaisivat. Sanalappuja oli mahdollisuus sijoittaa kahdella eri tavalla, joko niin, että sana on hyvän tai huonon itsetunnon ulkoreunalla tai niin, että sana oli hyvän ja huonon itsetunnon välissä. Jos sana

oli molempien pääsanojen välissä, tarkoitti se sitä, että se liittyy molempiin pääsanoihin. Jokainen ryhmä teki melko samanlaisen miellekartan. Kuitenkin jokaisessa ryhmässä vaihteli se, mitkä tekijät ja piirteet olivat keskellä, eli mitkä liittyivät molempiin pääsanoihin. Yksikään pienryhmä ei halunnut lisätä ylimääräistä sanaa.

Keskustelua sanojen sijoittelusta syntyi osassa ryhmässä enemmän ja osassa vähemmän. Pääasia oli, että nuoret keskustelivat keskenään sanojen sijoittelusta ja siitä, miksi he sijoittivat tietyn sanan tietyn pääsanon alle tai pääsanojen väliin. Aina kun ryhmä oli valmis miellekarttansa kanssa, aloitimme keskustelun heidän kartoistaan. Esitin heille erilaisia kysymyksiä karttaan liittyen, erityisesti sanojen sijoitteluun liittyen pyysin perusteluja heidän valinnoilleen. Perustelut olivat hyvin mietittyjä.

Keskusteluilla halusin herättää ryhmäläisiä ajattelemaan sitä, miten monet eri asiat voivat vaikuttaa itsetuntoon ja siihen, onko se hyvä vai huono. Pyrin pitämään keskustelun positiivisena ja yritin seurata ryhmäläisien eleitä ja ilmeitä etenkin silloin, kun keskusteltiin esimerkiksi perheen vaikutuksesta itsetuntoon tai kun puhuttiin kavereista ja niiden puutteesta sekä kiusaamisesta. Koska en ollut saanut mitään taustatietoa rippikoululaisista, ajattelin että parempi puhua mahdollisimman yleismaailmallisesti vaikeista asioista.

8.3 Hartaus

Hartauden toteutusta varten leirillä levitin tilaan suureen rinkiin istuma-alustoja yhtä monta, kuin oli leiriläisiä, isosia ja ohjaajia. Himmensin valaistuksen ja sytytin valmiiksi kastekynttilän. Kun koko ryhmä oli tilassa, kerroin, että laulamme nyt erään virren säkeistön jokaiselle yhdessä. Aina se, jonka vuoro on saa vain olla ja kuunnella. Kerroin säkeistön sanat ja sanoin, että lauluun saa lähteä rohkeasti mukaan, heti kun helpon melodian osaa. Isoset osasivat etukäteen sanat, joten he lähtivät suoraan mukaan lauluun.

Oli minun onneni, että pääsin kokeilemaan hartautta rippileirille, jossa ryhmähenki oli hyvä. Olin erittäin tyytyväinen, koska jokainen lauloi mukana. Tilanne herkisti monen nuoren. Tunnelma hartaudessa oli rakkaudentäyteinen, kun 33 henkilöä lauloi vuorotellen yhdelle siitä kuinka Jumala rakastaa häntä.

Hartaus toimi kyseisen ryhmän kohdalla erityisen hyvin. Jäin kuitenkin pohtimaan sitä, että jos rippikoulun ryhmähenki ei ole hyvä ja turvallinen, voiko tätä hartautta pitää. Etenkin jos leirillä on ollut eripuraa nuorten kesken tai kiusaamista on tapahtunut leirillä tai sen ulkopuolella, ei tätä hartautta luultavimmin kannata pitää. Tarkoituksena kuitenkin on, että kaikki laulavat. Mitä jos kävisikin niin, että yhdelle nuorelle vain pari henkilöä laulaisi, kun muille kaikki laulaisivat? Tästä voisi jäädä todella huono muisto ja kokemus nuorelle.

9 AINEISTOSTA SAATU PALAUTE JA SEN ANALYSOINTI

9.1 Palautteen keruu leireillä

Molemmilla rippileireillä keräsin palautteen eri tavalla. Ensimmäisellä leirillä palaute kerättiin keskustelemalla. Lisäksi kiersin pienryhmissä ja seurasin niiden toimintaa raamatturyhmän aikana, jolloin pääsin näkemään miten materiaali toimii käytännössä. Kasvotusten palautetta ei välttämättä uskalleta antaa todenmukaisesti, joten työskentelyn seuraaminen oli hyvä lisä. Toisella leirillä keskustelun lisäksi keräsin palautteen kirjallisesti. Laadin isosille oman palautekyselyn ja rippikoululaisille oman palautekyselyn.

Isosten palautekysely sisälsi kysymyksiä ohjeistusten laadusta ja ymmärrettävyydestä, sekä heidän näkökulmaansa materiaalin toimivuudesta. Leiriläisten kyselyssä tiedusteltiin mikä työskentelymuodoista oli innostavin ja mikä oli vähiten innostava. Lisäksi näihin vaadittiin perusteluita. Molemmissa kyselyissä oli myös vapaan sanan osuus, johon sai kirjoittaa vapaasti palautetta työskentelyyn ja ohjaukseen liittyen. Pyrin pitämään palautekyselyn mahdollisimman rennon leppoisana ja lyhyenä. Molemmissa kyselyissä oli 4 kohtaa, joihin vastattiin. Rippikoululaisten kyselyssä oli monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä, kun taas isosten kyselykaavakkeessa oli vain avoimia kysymyksiä.

Työntekijöiltä pyrin saamaan palautteen tuokioiden jälkeen. Olin ennakkoon nuorisotyönohjaajalle esittänyt toiveen, että myös rippikoulupastorit seuraisivat työskentelyä tai ainakin lukisivat aineistot työskentelyihin. Ensimmäisellä leirillä pastoriin täytyi tehdä muita tehtäviä ja toisella pastori ei ollut paikalla, kun olin siellä. Heiltä en saanut siis mitään palautetta. Nuorisotyönohjaajakaan ei antanut minulle palautetta useista pyynnöistä huolimatta. Tästä johtuen isosilta saamani palaute oli äärimmäisen tärkeää opinnäytetyöni kannalta.

9.1 Isosten palaute

Isosia ensimmäisellä leirillä oli kymmenen. Ensimmäisellä leirillä keräsin isosilta palautteen keskustelemalla. He saivat kertoa mitä pitivät raamatturyhmän aineistosta ja miten heidän ryhmänsä toimivat. Esitin heille myös toiveen, että he kertoisivat myös mitä he lisäisivät aineistoon. Pääasiallinen palaute raamatturyhmästä oli isosilta positiivista. He kertoivat, että keskustelevalta tavalla heidän ryhmänsä eivät osallistuneet työskentelyyn, eli keskustelua ei syntynyt apukysymyksienkään avulla. Isokset olivatkin kaikissa ryhmissä vaihtaneet lennosta taiteelliseen lähestymistapaan, joka osoittautuikin toimivaksi ryhmissä, sillä piirtämisen yhteydessä keskustelua oli syntynyt huomattavasti enemmän.

Isokset toivat minulle nähtäväksi ryhmien aikaansaannokset ja katsellessani niitä koin, että ryhmät ovat kyllä olleet asian ytimessä. Erityisesti keskustelua oli herännyt siitä, onko täydellistä ihmistä olemassa. Osa ryhmien jäsenistä oli väitellyt kiivaasti vastauksesta. Yhden pienryhmän ohjaava isonen kertoikin, kuinka omassa ryhmässään yksi nuori oli sanonut ”Miten myö voidaan määrittää täydellinen ihminen kun jokasella on oma käsitys täydellisyydestä? Eikö meistä jokane oo täydellinen, jos ei omasta, nii jonku muun mielestä.”

Isokset toivoivat aineistoon pieniä muutoksia. He toivoivat, että lyhyesti kirjattuja esimerkkejä voisi avata enemmän. Tästä otinkin kopin ja muutin aineistoa niin, että avasin esimerkkien tarkoitusta ja toin niihin lisää näkökulmaa ohjauksen tueksi. Muutin aineistoa myös niin, että yhdistin keskustelun ja taiteellisen menetelmän yhdeksi kokonaisuudeksi.

Toisella leirillä keräsin palautteen kirjallisena. Paikalla isosia oli seitsemän ja sain kaikilta vastauksen palautekyselyyn. Heidän kyselylomakkeessaan oli kolme avointa kysymystä ja vapaan sanan mahdollisuus. Kysymykset, jotka kysyin, olivat

1. Olivatko ohjeet tehtäviin riittävän selkeät?
2. Millaisena koit huonetyöskentelyn, johon osallistuit?
3. Mitä tekisit toisin tai mitä muuttaisit työskentelystä?

Ohjeistusta kaikki isokset olivat pitäneet selkeänä. Kolme nosti esille erityisesti kirjalliset ohjeet, joita he pitivät hyödyllisinä ja työskentelyä helpottavina. Kaksi isosta sanoi työskentelyjen olleen mukavan yksinkertaisia toteuttaa ohjeiden avulla.

Meditaatiotyöskentelyä pitäneet isokset pitivät sitä mukavana, rentouttavana ja rauhoittavana. Kaksi kolmesta isosesta kertoi, että he itsekin lukiessaan meditaatiotekstejä pohtivat niiden sisältöjä. Kritiikkiä meditaatiotyöskentelystä antoi kaksi isosta, jotka kokivat käytettävän ajan liian pitkäksi. Aikaa meditaatioon oli käytettävänä 15 minuuttia. Kuitenkaan meditaatiotyöskentelyä pitäneet isokset eivät olisi muuttaneet mitään työskentelystä. Väittelytyöskentelyä pitäneet isokset kokivat työskentelyn mukavaksi ja rennoksi. Kaksi isosta koki, että rippikoululaiset osallistuivat hyvin työskentelyyn ja keskustelivat paljon. Yksi isonen koki, että vaikka keskustelua syntyi, ei rippikoululaiset oikein perustelleet mielipiteitään hyvin. Miellekarttatyöskentelyssä mukana olleet isokset kokivat työskentelyn hyväksi ja paljon ajatuksia herätteleväksi. Väittely- ja miellekarttatyöskentelyihin osallistuneet isokset eivät maininneet mitään muutettavaa työskentelyihin.

Vapaan sanan kohdalla kolme isosta kiitteli erilaisesta raamatturyhmätunnista. Kaksi isosista sanoi, että oppitunti oli hyvä, koska se oli täysin erilainen kuin mitä normaalisti. Neljä isosta koki, että työskentelyt oli hyvin suunniteltu.

9.2 Leiriläisten palaute

Ensimmäisellä leirillä keräsin nopean suullisen palautteen aikataulujen muuttamisen johdosta. Rippikoululaisia oli leirillä 22. Palautetta sain todella vajavaisesti ryhmältä. Kysyin heiltä kolme kysymystä:

1. Mitä heille jäi mieleen raamatturyhmästä
2. Oliko työskentely mielekästä
3. Mitä erilaista he toivoisivat työskentelyyn.

Vastauksia en juurikaan kysymyksiini saanut, yhteensä viisi rippikoululaista vastasi kysymyksiini, eivätkä hekään kaikkiin. Kukaan ei olisi halunnut muuttaa mitään, työskentely oli mielekästä ja raamatturyhmästä jäi mieleen se, että kaikki

ovat täydellisiä. Oli hienoa, että edes jotain oli jäänyt mieleen, mutta koin keskustelemaan palautteen olleen huono tapa rippikoululaisten kanssa, sillä uskon, että kirjallisesti olisin saanut laajemman palautteen. Olin rippikoululaisille aivan tuntematon ihminen, joten en usko, että he antoivat täysin todenmukaista palautetta minulle. Ihmiset osaavat kuitenkin olla niin vieraskoreita, etteivät välttämättä kehtaa antaa rakentavaa palautetta.

Toisella leirillä keräsin palautteen kirjallisesti. Rippikoululaisia oli 20 ja sama määrä vastasi palautekyselyyn. Tällä leirillä palaute oli todella hyvää ja sainkin siitä hyvin osviittaa mitä oppimisjaksosta pitäisi muuttaa ja mikä siinä toimi. Rippikoululaisten kyselylomakkeessa oli kaksi monivalintakysymystä, jotka sisälsivät avoimen perustelukohdan. Lisäksi lomakkeessa oli yksi avoin kysymys ja vapaan sanan mahdollisuus.

Monivalintakysymyksissä kysyin, että mikä työskentely oli mielekkäin ja mikä tylsin. Molempiin valintoihin pyysin perustelut. Meditaatiota mielekkäimpänä työskentelynä piti 15 nuorta, väittelyä kolme ja miellekarttaa yksi. Yksi nuori oli pitänyt kaikista kolmesta työskentelystä tasavertaisesti. Meditaatiota pidettiin mielekkäimpänä, koska se oli rentouttava ja sen aikana oli mahdollisuus hiljentyä. Kaksi nuorta oli pitänyt erityisesti rauhoittavan musiikin ja tekstien kuuntelusta. Väittelyhuoneesta pitäneet nuoret pitivät siitä, että he saivat keskustella itsetuntoon liittyvistä tabuista ja stereotyyppioista. Yksi nuori koki keskustelujen herättäneen uusia ajatuksia ja näkökulmia. Miellekarttatyöskentelystä pitänyt nuori koki miellekartan rakentamisen mukavana, koska hän koki, että siinä oli hyvä puntaroida vaihtoehtoja ja pohtia miksi jokin sana kuului jommankumman pääsanalle.

Tylsimmäksi työskentelyksi viisi nuorista koki väittelyn, kolme meditaation ja yhdeksän miellekartan. Kolme nuorta koki, ettei yksikään työskentely ollut tylsää tai huonoa. Väittelyn tylsimmäksi kokeneista nuorista neljä koki, ettei keskustelua syntynyt. Yksi nuorista sanoi, ettei väittely ollut vain hänen juttunsa. Meditaation tylsäksi kokeneet nuoret kertoivat, että hiljaisuus ei ollut kivaa ja sen aikana alkoi nukuttaa. Miellekarttahuone oli selkeästi vaikein työskentely. Neljä nuorta koki työskentelyn huonoimmaksi, koska se herätti liikaa vaikeita muistoja. Kaksi

nuorta ei perustellut valintaansa ja kolme koki keskustelemisen tylsänä, eikä se napannut.

Avoimessa kysymyksessä kysyin mitä nuorille jäi työskentelystä mieleen. Kolme nuorta oli jättänyt vastaamatta kysymykseen, kolmelle ei ollut jäänyt mieleen mitään ja kaksi antoi vastaukseksi ”Jotain”. Kuuden nuoren mieleen oli jäänyt meditaatio ja sen ”rentouttava musiikki”. Viisi nuorta mainitsi mieleen jääneen itse-tuntoon ja omakuvaan liittyviä asioita. Vapaaseen sanaan mahdollisuuden käytti viisi nuorta. Vapaassa sanassa nuoret antoivat palautetta työskentelystä ja ohjauksestani. Nuoret kiittivät työskentelystä ja he kokivat sen olleen hyvin järjestetty.

9.3 Palautteen analysointi

Ensimmäiseltä leiriltä raamatturyhmän isosten palaute oli ensiarvoisen tärkeää. Koska en voinut tehdä alkuperäisen suunnitelmani mukaista palautteenkeruuta, en saanut kattavaa palautetta rippikoululaisilta. Isosten palautteen pohjalta laajensin hieman tehtävän ohjeita niin, että isosten olisi helpompi ohjata pienryhmiin. Muunsin myös isosten apukysymyksiä, jotta keskustelua olisi helpompi ylläpitää.

Rippikoululaisilta sain niukasti palautetta raamatturyhmätunnista. Vaikka vähäinen saatu palaute raamatturyhmäaineistosta oli hyvää, päädyin testauksen jälkeen muokkaamaan raamatturyhmämateriaalia, sillä en ollut sen taiteelliseen muotoon tyytyväinen. Halusin tuoda taiteellisen osuuden nykypäivään ja antaa modernimman vaihtoehdon tavalliselle piirtämiselle ja maalaamiselle. Nuoret saavat pienryhmissä kuvata täydellisen ihmisen. Termi kuvata on mielestäni tehtävänannolle oiva, koska sillä voidaan tarkoittaa niin perinteistä piirtämistä, mutta myös esimerkiksi valokuvausta ja videointia. Digitaalisessa muodossa tehdyt tuotokset voidaan lähettää älypuhelimella työntekijän Snapchatiin, jos sellainen löytyy tai vaihtoehtoisesti seurakunnan Instagram-sivulle esimerkiksi hashtagilla ”#ripari2016, #Ruokolahdensrk”.

Toisella leiriltä sain isosten lisäksi todella hyvin palautetta leiriläisiltä kyselylomakkeen ansiosta. Leiriläisiltä saadun palautteen kautta sain osviittaa siitä, miten voisin kehittää ja muokata oppimisjaksoa. Jos olisin esimerkiksi saanut paljon kriittistä palautetta tietystä huonetyöskentelystä, olisin pystynyt muuttamaan sitä radikaalisti. Eniten negatiivista palautetta leiriläisiltä sai miellekarttatyöskentely, jota enemmistö oli pitänyt tylsimpänä työskentelynä siihen kuuluvien keskustelujen vuoksi. Miellekarttatyöskentely oli kaikista kolmesta huonetyöskentelyistä haasteellisin ja jäinkin pohtimaan, oliko työskentely joillekin nuorille liian raskas aiheensa takia.

Vaikka meditaatiotyöskentelyä pitäneet isokset kokivat meditaation ajan liian pitkäksi, päätin, että pidän siihen käytettävän ajan saman kuin se oli. Meditaatiotyöskentelyn ohjaaminen voi olla pitkäväteistä ja aika voi tuntua pitkältä, mutta osallistujan näkökulmasta 15 minuuttia voi olla jopa lyhyt aika.

10 POHDINTA

10.1 Tavoitteiden saavuttaminen

Asettamani tavoitteet opinnäytetyölleni täyttyivät, osa enemmän ja osa vähemmän. Kuitenkin kaikki tavoitteet saavutettiin. Sain luotua aineiston, jota voidaan hyödyntää rippikoulutyöhön. Se on myös sovellettavissa muihin työmuotoihin. Pääsin myös suunnittelemaan ja toteuttamaan aineiston tuokioita rippikoulutyössä.

Mielestäni onnistuin myös luomaan aineiston, joka vahvistaa nuorten kasvua ja itsetuntoa sekä minäkuva. Saadun palautteen perusteella tämä onnistui ja rippikoululaiset ja isokset saivat erilaisen kokemuksen rippikoulun raamatturyhmästä ja oppimisjaksosta.

Koin, että olen kehittynyt ohjaajana valtavasti prosessin aikana. Olen saanut uutta itsevarmuutta työn tekoon ja huomasin, että teoriatietoa lukeneena olin todella aiheeni sisällä, mikä taas helpotti ohjausta. Huomasin myös, kuinka paljon käytännön kokeilut auttoivat selkiyttämään ohjeistuksia ja ohjausta. Sitä kautta huomasin mitä pitää minun pitää muuttaa itsessäni ja aineistossani.

10.2 Ammatillinen kasvu prosessin aikana

Opinnäytetyöprosessin aikana olen kasvanut ammatillisesti paljon. Olen oppinut toimimaan paremmin tilanteissa, joissa tuntuu, ettei mikään toimi ja olen varta vasten joutunut opettelemaan löytämään positiivisia asioita vaikeista tilanteista silloinkin kun se tuntuu mahdottomalta.

Suurimman haasteen opinnäytetyöprosessilleni tuotti selkeästi työelämä yhteistyötahon yhteyshenkilö. Aluksi kaikki sujui ilman ongelmia siinä vaiheessa, kun sovittiin aineiston testaamisesta noin puoli vuotta ennen käytäntöön panoa.

Aineiston käytännön kokeilun lähestyessä ilmeni ongelmia yhteyden saamisessa työntekijöihin. Tästä johtuen opin mukautumaan ja joustamaan vaikeissa tilanteissa. Opin myös, että vaikka kuinka itse yrittäisi toimia oikein ja tehdä asiat ajallaan, ei kaikki aina mene niin kuin on suunnitellut. Näissä tilanteissa pitää osata mukautua ja muuttaa suunnitelmia.

Opin myös, että kun yhteistyö ei suju silloin, kun pitäisi toimia, on itse pyrittävä helpottamaan tilannetta kaikin keinoin. Aina tämä ei ole tietenkään mahdollista. Oman prosessini kannalta olisi ollut fiksumpaa, että olisin etsinyt itselleni uuden yhteistyötahon. Ajattelin kuitenkin, että jos joutuisin etsimään uuden yhteistyötahon, joutuisin aloittamaan niin sanotusti alusta koko työn. Näin jälkikäteen kun mietin, olisi se ollut huomattavasti järkevämpi vaihtoehto.

Yhteistyötahon kanssa ilmenneet ongelmat veivät motivaationi opinnäytetyön tekemiseen. Työn kirjoittaminen on ollut haasteellista ja usein prosessin aikana olen harkinnut opiskelun keskeyttämistä. Kuitenkin pitkän pohdinnan jälkeen olen pystynyt kirjoittamaan ja työskentelemään opinnäytetyön parissa. Prosessi on ollut minulle henkisesti hyvin raskas, mutta olen oppinut siitäkin uutta. Vaikka kirjoittaminen on ollut vaikeaa, on produktin suunnittelu ja toteutus nuorten kanssa ollut palkitsevaa. Nuorten kanssa työskennellessä on ollut upeaa havaita, kuinka paljon he ovat nauttineet erilaisista tuokioista ja sen myötä olen huomannut saaneeni ammatillista varmuutta.

Olen oppinut myös, ettei kaikkea vain pysty suunnittelemaan etukäteen. Tilanteet muuttuvat ja silloin pitää toimia sen vaatimin tavoin. Prosessin aikana on tullut pari muuttujaa, jotka ovat pakottaneet minua soveltamaan ja säveltämään suunnitelmistani poikkeavasti. Olen hyvin järjestelmällinen ihminen ja haluan suunnitella aina kaiken etukäteen hyvin. Kun suunnitelmat on mahdoton toteuttaa, on opittava muuntautumaan siis tilanteen mukaan.

Jos vertailen nykyistä itseäni vuoden takaiseen, huomaan, että olen oppinut ajattelemaan laajemmin suunnitellessa. Olen prosessin aikana oppinut huomioimaan monia eri asioita, jotka ovat toteutuksen kannalta tärkeitä. Opinnäytetyöni on nuo-

rille herkstä aiheesta ja sitä kautta olen oppinut etukäteen pohtimaan eri näkökulmia aiheen käsittelyyn ja sitä miten asiat tulisi käsitellä niin, että kaikille jäisi hyvä mieli. Opin myös, että vaikka kuinka suunnittelisin ja mieltäisin asioita monesta eri näkökulmasta, voi joku loukkaantua. Oppimisjaksoa toteuttaessa eräs rippikoululainen koki miellekarttatyöskentelyn vaikeana ja hän kyynelehti työskentelyn aikana. Hänelle käsiteltävät aiheet olivat vaikeita taustojensa takia. Tilanteen jälkeen olen yrittänyt käydä läpi mielessäni mitä olisin voinut tehdä toisin.

Pyrin käsittelemään herkkiä aiheita itsetunnosta mahdollisimman yleismaailmallisesti ja tarkkaan valikoiden, mutta koska puhuttiin vaikeista asioista, kuten perheen vaikutuksesta itsetuntoon, ei varmaankaan pahalta mieleltä voi välttyä. Jos tällaisia tilanteita kuitenkin ilmenee, tulisi nuorelle tarjota mahdollisuus keskustella jälkeinpäin hänen ajatuksistaan. Ohjaajan tulee myös pystyä varautumaan tilanteisiin, joissa toiminnalliset toteutukset voivat koskettaa nuoria, vaikka käsiteltävät aiheet eivät olisi itsessään koskettavia. Jokainen ihminen on yksilö, joten koskaan ei voi ennalta tietää mikä aihe koskettaa ketäkin.

Koska opiskelen sosiaalialan koulutusohjelmassa ja tutkintonimikkeeni on sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus, ei sosionomin puolta voi unohtaa ammatillisesta kasvusta. Koen, että tämä opinnäytetyön prosessi on tukenut myös sosionomiopintojani. Asiat, joita olen oppinut prosessin aikana itsetunnosta, minäkuvasta ja ryhmistä auttavat minua varmasti myös jatkossa sosiaalialalla lasten ja nuorten parissa tehtävässä työssä. Koen saaneeni eväitä kokonaisvaltaisesti ajatellen ammattiani, enkä pysty erittelemään mitä olen oppinut sosionomina tästä prosessista ja mitä olen oppinut kirkon nuorisotyöntekijänä.

10.3 Eettinen pohdinta

Itsetunto ja minäkuva ovat aiheita, jotka herättävät paljon tunteita. Niitä tutkitaan paljon ja monissa lehdissä ja uutisissa puhutaan usein siitä, kuinka suomalaisilla on huono itsetunto. Aihe voi siis olla monelle kipeä ja herkkä. Tästä johtuen aineistoa käyttäessä tulisi aina pohtia ryhmää, jonka kanssa aineistoa käytetään. Ohjaajan on hyvä tiedostaa, jos ryhmässä on nuoria joiden itsetunto on heikko.

Vaikka aiheista puhutaankin ryhmässä, tulee varmistaa, että jokaisella nuorella on halutessaan mahdollisuus päästä yksityisesti keskustelemaan ryhmätilanteiden jälkeen ohjaajan kanssa. Ohjaajan tulee siis varmistaa, että jokainen saa mahdollisuuden purkaa tilanteen turvallisesti.

Vaikka itsetunto ja minäkuva ovat aiheita, joista keskusteltaessa tulee pohtia monia seikkoja, ei niistä silti saa vaieta. Vaikeista asioista saa ja pitää puhua julkisesti, jotta niistä ei tule tabuja. Nuorille tulee antaa tilaa tuoda esille mietteitään ja ajatuksiaan.

Kaikissa tuokiossa isokset ovat mukana enemmän tai vähemmän. Isosillekin olisi hyvä antaa mahdollisuus kahdenkeskeisiin keskustelutuokioihin jos niille on tarvetta. Isoksetkin ovat nuoria ja työskentelyt voivat herättää heissä monia ajatuksia. Koska isosia hyödynnetään tuokiossa, on hyvä etukäteen käydä tarkkaan heidän tehtävänsä läpi. Aiheiden herkkyyden vuoksi on hyvä korostaa myös isosille miten tuokiossa tulee seurata keskustelujen etenemistä ja omaa käyttäytymistä.

Vaikka isokset ovatkin suuri apu tuokioissa, on hyvä miettiä myös haittapuolia. Isokset ovat itsekin nuoria ja he eivät välttämättä aina ajattele mitä sanovat tai tekevät. Isonen voi vahingossa tulla loukanneeksi jotakin ryhmäläistä. Isonen voi myös itse loukkaantua jonkun toisen sanoista. Ohjaajan on siis hyvä pohtia miten isokset soveltuvat tuokioiden toteutukseen.

10.4 Kehittämisideoita mahdollista jatkoa varten

Jos opinnäytetyötäni haluttaisiin kehittää edelleen, voisi siitä tehdä kokonaisen aineistovihkon pelkän mallin sijaan. Luomalla lisää erilaisia tuokioita tästä voisi saada muodostettua kattavan materiaalin kulkemaan läpi rippikoulun. Esimerkiksi aina yhtä teemaa voisi käsitellä raamatturyhmissä, oppimisjaksolla ja harjoituksissa, eli yhdestä teemasta olisi kolme tuokioita jotka muodostaisivat yhdessä kokonaisuuden. Näistä kokonaisuuksista jokainen voisi sitten valita käytettävät tuokiot.

Aineistoa voi käyttää myös erikseen tytöille tai pojille. Aineistoa voisi kehittää myös laaja-alaisemmaksi, eli tehdä siitä sopivan esimerkiksi varhaisnuorisotyöhön ja rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön. Aineistoa voisi hyödyntää myös muuallakin kuin seurakuntatyössä. Esimerkiksi kuntien järjestämä nuorisotyö tai koulutoimi voisi käyttää aineistoa hyödyksi itsetunnon käsittelyssä pienen muokkauksen jälkeen, halutessaan ottamalla hengellisen aspektin pois. Jos aineistoa muokataan ja sovelletaan, sitä voidaan käyttää myös esimerkiksi lastensuojelutyössä.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Turvallisen ryhmän rakentaminen. Ryttylä: My Generation.
- Cacciatore, Raisa; Korteniemi-Poikela, Erja & Huovinen, Maarit 2008. Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa. Helsinki: WSOY
- Dunderfelt, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. Porvoo: WSOY
- Halminen, Maria 2010. Itse tunto on... ”Sitä miten tuntee itsensä” Ilmaisutaitoa 16-vuotiaille, aiheena itsetunto sekä minäkuva. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Esittävän taiteen koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 4.10.2016 https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14343/Halminen_Maria.pdf?sequence=1
- Hirvikangas, Mirkka & Lehtinen, Miisa 2015. Luova, arvokas ja rakastettu. Taide- menetelmien käyttö seurakunnan tyttöjen ja poikien itsetunteileirillä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 27.9.2016 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/101987/Luova_arvokas_ja_rakastettu.pdf?sequence=1
- Jokela, Eero; Kallinen, Eija; Lossi, Taru; Poutiainen, Matti; Pruuki, Lassi; Rissanen, Antero; Toivanen, Marja-Leena & Turunen, Raimo 2001. Elämä – Usko – Rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001. Evankelisluterilainen kirkko. 10, 21–24. Viitattu 11.5.2016. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/85780A9E8154761EC225770A003912B4/\\$FILE/Rippikoulusuunnitelma%202001.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/85780A9E8154761EC225770A003912B4/$FILE/Rippikoulusuunnitelma%202001.pdf)
- Karhumaa, Auvo 2011. ”Mun ei tarvi esittää mitään mitä mä en oo” Nuorten itsetuntoon vaikuttavat tekijät Nuorten Luotsi-hankkeessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 4.10.2016 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/43131/Karhumaa.pdf?sequence=1>
- Kauppila Reijo 2007. Ihmisen tapa oppia. Jyväskylä: PS-kustannus
- Kinnunen, Saara 2008. Nuoren itsetunto. Teoksessa Heli Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: LK-kirjat/Lasten Keskus Oy, 46–59.

- Kirkkohallitus 2016 a. Kirkkoon kuuluvuus (%) ja kastettujen osuus syntyneistä 2015. Viitattu 25.10.2016 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3F24FC>
- Kirkkohallitus 2016 b. Rippikoulut ja rippikoulun käyneet seurakunnittain ja hiipakunnittain 2015. Viitattu 25.10.2016 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3F24FC>
- Kirkkohallitus 2016 c. Suuri Ihme. Rippikoulusuunnitelma 2017 luonnos. Suomen evankelis-luterilainen kirkko
- Konttinen, Tuulia & Melkkala Anu 2009. KokoNainen Jumalan kuva – viikonloppuleiri tytöille itsetunnosta, ruumiillisuudesta, tunteista ja kristittyinä tyttönä elämisestä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Kauniaisten toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö Viitattu 27.9.2016 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/7656/Kauniainen_Konttinen_Melkkala_2009.pdf?sequence=1
- Kärkelä, Leena & Tuominen, Jaana 2010. ”Täähän on ihan niinku mun elämästä”. Nuoren kasvua ja identiteettiä tukevia ryhmätilanteita Viikari-kodin nuorille. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Porin toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 4.10.2016 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/13183/Pori_Karkela_2010.pdf?sequence=1
- Kuusi, Riitta & Porkka, Jouko 2006. Etappeja matkalla. Teoksessa Riitta Kuusi & Jouko Porkka (toim.) Yhtä paljon kaikille ei ole yhtä paljon kaikille. Helsinki: Kirkkohallitus, 119–120.
- Lehto, Satu & Saari, Heini-Maria 2013. Itsetuntoa tukevaa ohjausta 9- luokkalaissille. Laurea-ammattikorkeakoulu. Otaniemen toimipaikka. Opinnäytetyö. Viitattu 4.10.2016 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58650/Itsetuntoa%20tukevaa%20ohjausta.pdf?sequence=1>.
- Mäkelä, Katariina; Pääaho, Tarja & Sutinen, Mira 2012. Murrosikäisen itsetunnon tukeminen - koulutustapahtuma Harjulan lastenkodin henkilökunnalle. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 4.10.2016

- <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/53529/Murrosikaisen%20itsetunnon%20tukeminen.pdf?sequence=1>
- Niemi, Päivi 2013, Resuinen ja rikas. Hämeenlinna: Päivä Osakeyhtiö
- Niemistö, Raimo 2004. Aikuinen nuorten ryhmän ohjaajana. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Jyväskylä: Kirjapaja, 75–76.
- Nuorisotutkimusseura Ry 2015. Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Viitattu 22.11.2016 https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2016/01/Nuorisobarometri_2015_ISSUU.pdf
- Nuorisotutkimusseura Ry 2016. Media hanskassa. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta. Viitattu 22.11.2016 http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/media_hanskassa.pdf
- Nurmi, Jari-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2015. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY
- Nyyti ry 2015. Mitä on hyvä itsetunto. Viitattu 20.4.2016 <https://www.nyyti.fi/tietoaitsetunto/mita-on-hyva-itsetunto/>
- Oinonen, Tuula 2015. Liikunnan ja vuorovaikutuksen merkitys lapsen itsetunnon tukemisessa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpään toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 4.10.2016 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/96264/2015%20Oppari%20pdf.pdf?sequence=1>
- Paananen, Terhi 2008. Ihana, kipeä nuoruus – naamion takana ahdistus ja elämänilo. Teoksessa Heli Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: LK-kirjat/Lasten Keskus Oy, 21–32.
- Pennington, Donald 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Helsinki: Gaudeamus Kirja
- Porkka, Jouko 2005. Isostoiminnan rikkaus – leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 86–91.
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: LK-kirjat/Lasten Keskus Oy

- Puolimatka, Tapio 2008. Arvojemme juuret. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/ LK-Kirjat, 16.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Riekkinen, Wille. Kristillisen kasvatuksen lähtökohdista. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen, 91.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatusteoriat ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten keskus/LK-kirjat, 298–299.
- Salmivalli, Christina 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus
- Salonen, Veera 2015. ”Joskus tuntuu siltä, että haluais olla joku muu, sellanen rohkeampi tyyppi” Materiaalipankin kehittäminen nuoren itsetunnon vahvistamiseksi. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 4.10.2016 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/99475/salonen_veera_oppari.pdf?sequence=1
- Sinkkonen, Jari 2012. Nuoruusikä. Miten lapsesta tulee nuori aikuinen? Helsinki: WSOY.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. a. Rippikoulu on seikkailu jonka voi kokea vain kerran. Viitattu 7.5.2016 <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/988645155570A7D2C2256FEA0037040C?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. b. Mikä on rippikoulu? Viitattu 7.5.2016 <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/0564A2B4BF1DA258C2257027002969F7?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. c. Kasteen lahja kantaa läpi elämän. Viitattu 3.10.2016 <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/33CF08DD8BE85D7EC2257022003E2FBD?OpenDocument&lang=FI>

Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. d. Kirkollisten toimitusten kirja. Lapsen kaste. Viitattu 3.10.2016 http://www.evl.fi/kkh/to/KJM/toimkirja/01a_lapsen_kaste.pdf

Törnblom, Mia 2006. Itsetunto nyt! Helsinki: Helmi Kustannus

LIITTEET

Liite 1: Palautekysely isonen

Palautekysely

Isoset

Olivatko ohjeet tehtäviin riittävän selkeät?

Millaisen koit huonetyöskentelyn johon osallistuit?

Mitä tekisit toisin tai mitä muuttaisit työskentelystä?

Vapaa sana!

Liite 2: Palautekysely rippikoululainen
Palautekysely

Mikä oli mukavin työskentely? Perustelee!

- a) väittely
- b) meditaatio
- c) miellekartta

Mikä oli tylsin työskentely? Perustelee!

- a) väittely
- b) meditaatio
- c) miellekartta

Mitä työskentelystä jäi mieleen?

Vapaa sana!

Liite 3: Produkti

1 Raamatturyhmä

Raamatturyhmän aiheena on Psalmi 139:1–18. Tavoitteena on, että rippikoululainen ymmärtäisi ainutkertaisuutensa Jumalan luomana ihmisenä. Ryhmätuntiin on tarkoitus käyttää 30–45 minuuttia. Käy isosten kanssa läpi psalmiteksti ja ryhmätunti ennen sen alkua.

Isokset tarvitsevat ryhmätuntia varten Raamatun. Lisäksi isokset tarvitsevat joko maalaamiseen tai piirtämiseen välineet tai vaihtoehtoisesti älypuhelimien ja Snapchat-tilin. Tarkoituksena on, että tuotokset lähetetään joko Snapchatin kautta työntekijälle. Jos sinulla ei ole Snapchat tiliä, voi tämän toteuttaa myös Instagramin tai Facebookin avulla.

Raamatturyhmä ohjeistus isosille Psalmi 139:1–18

Lukekaa isosryhmissä Psalmin 139 jakeet 1–18.

Keskustelkaa lyhyesti siitä mitä psalmin jakeissa sanotaan, jotta teksti varmasti on ymmärretty.

- Millainen ihminen on?
- Millaiseksi Jumala on ihmisen tarkoittanut?
- Miten Jumalan teot vaikuttavat ihmisen syntyyn?
- Millainen suhde ihmisellä ja Jumalalla on?
- Miten lukijan/ kuulijan oma tunnetila vaikuttaa tekstin tulkitsemiseen?

Esimerkkejä:

- onnellisuus
 - Onnellinen ihminen voi tuntea riemua tekstistä. Olen Jumalan ihme ja siitä kiitollinen! Jumala on luonut minut kuvakseen ja siksi olen täydellinen juuri tällaisena kuin olen.
- ahdistus

- Ahdistuneelle teksti voi tuoda esimerkiksi turvaa: Jumala näkee ahdistuksemme ja pelkomme ja hän huolehtii meistä. Toisaalta ahdistunut ihminen voi kokea itsensä entistä ahdistuneemmaksi sen vuoksi, että Jumala tosiaan tuntee meidät läpikotaisin.
- katumus
 - Katuva ihminen voi kokea tekstin ahdistavaksi, esimerkiksi silloin kun on tehnyt jotakin paha. Jumala tuntee meidät läpikotaisin ja on läsnä joka hetkessä. Jumala siis näkee pahat tekemme ja tämä voi tuntua pelottavalta. Emme pääse Häneltä pakoon. On hyvä kuitenkin muistaa, että Jumala näkee myös sen, että kadumme tekojamme.

Pohtikaa millainen on täydellinen ihminen. Tähän ei ole oikeaa tai väärää vastausta, koska jokaisella meistä on oma näkemys täydellisyydestä. Jokaisen näkemys siis on oikea, koska olemme kaikki täydellisiä virheidemme kanssa. Olemme kauniita luotuja Jumalan kuvia.

Tämän jälkeen kuvatkaa täydellinen ihminen. Toteuttaa voitte sen esimerkiksi

- valokuvaten
- videoiden
- piirtäen
- maalaten

Jos videoitte tai valokuvaatte, lähettäkää tuotos Snapchatissa työntekijälle.

2 Oppimisjakso

Huomioithan!

Oppimisjaksolla käsitellään arkoja aiheita nuorille. Oppimisjaksoa valmistellessa, muista huomioida nuoret ja heidän taustansa. Jos joukossa on nuoria vaikeista taustoista, ohjeista oppimisjaksoa pitäviä ohjaamaan keskusteluita oikeisiin suuntiin.

Itsetunnon huonetyöskentelyssä on kolme huonetta: väittely, miellekartta ja meditaatio. Huonetyöskentely on tarkoitettu oppimisjaksoksi, jonka kesto on 45–60 minuuttia. Jokaisessa huoneessa vietetään aikaa 15 minuuttia. Rippikouluryhmä jaetaan kolmeen osaan. Oppimisjaksolle tarvitaan isosia, jotka osallistuvat huoneiden työskentelyjen ohjaamiseen. Kahdessa huoneessa he ohjaavat työskentelyä itsenäisesti, yhdessä huoneessa ohjaajan kanssa.

Meditaatio

Kristillinen meditaatio on syvälistä, mietiskelevää rukoilua. Kyseessä on sanallinen tai sanaton rukous, joka meditaatiossa vieään vielä syvemmälle sisimpään. Taustalla on halu päästä yhteyteen Jumalan kanssa sisimmässään ja elämässään. Kristillisen meditaation huipentumaa kutsutaan kontemplaatioksi, jossa ihminen on ajatuksistaan ja tunteuksistaan vapaa ja ainoastaan Jumala toimii ihmisen sisimmässä.

Huomioithan!

Nykynuoret eivät ole välttämättä tottuneet hiljentymiseen. Harvoin on hetkiä, jolloin heillä on siihen mahdollisuus. 2010-luvulla älypuhelimet ovat käden jatkeita, nuorten ei tarvitse vain olla. Sen vuoksi meditaatio voi olla haasteellista joillekin nuorille. Jos nuoret ovat levottomia, harmitse meditaation ohjaajien sijoittelua ympäri tilaa niin, että heidän on mahdollista rauhoittaa läsnäolollaan nuoria ja näin antaa niille, jotka haluavat hiljentyä, mahdollisuuden siihen.

Meditaation pitämiseen tarvitaan tila, johon voi levittää lattialle patjoja. Tila olisi hyvä saada hämäräksi. Levitä lattioille yhtä monta patjaa, kun on leiriläisiä yhdessä ryhmässä. Myös meditaation ohjaajat voivat ottaa itselle patjat. Patjojen lisäksi tarvitset musiikkisoittimen, esimerkiksi cd-soittimen. Halutessasi voit syyttää huoneeseen kynttilöitä, ota kuitenkin huomioon niiden sijoittelu turvallisesti.

Meditaatiohuoneessa taustalla soitetaan rauhoittavaa instrumentaalimusiikkia, esimerkiksi Taizén instrumentaalista akustista musiikkia. Meditaation aikana luetaan muutamia tekstejä liittyen kristilliseen ihmiskäsitykseen, itsetuntoon ja minäkuvaan. Osa teksteistä on Raamatusta, osa rukouksia ja osa muita tekstejä. Tekstejä luetaan rauhallisesti kuuluvalla äänellä. Meditaation aikana on hyvä antaa mahdollisuus myös hiljentymiselle, joten meditaatiotekstejä ei pidä lukea putkeen.

Meditaatiohuone on suunniteltu niin, että isokset voivat ohjata sen keskenään. Ihanne olisi, jos meditaatiohuoneessa on 2–3 isosta

Meditaatiotekstit

1.Moos. 1:26-27

26. Jumala sanoi: Tehkäämme ihminen, tehkäämme hänet kuvaksemme, kaltaiseksemme, ja hallitkoon hän meren kaloja, taivaan lintuja, karjaeläimiä, maata ja kaikkia pikkueläimiä, joita maan päällä liikkuu.

27. Ja Jumala loi ihmisen kuvakseen, Jumalan kuvaksi hän hänet loi, mieheksi ja naiseksi hän loi heidät.

Matt. 5:38-48

38. "Teille on opetettu: 'Silmä silmästä, hammas hampaasta.'

39. Mutta minä sanon teille: älkää tehkö pahalle vastarintaa. Jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin. 40 Jos joku yrittää oikeutta käymällä viedä sinulta paidan, anna hänelle viittasikin.

41. Jos joku vaatii sinut mukaansa virstan* matkalle, kulje hänen kanssaan kaksi.

42. Anna sille, joka sinulta pyytää, äläkä käännä selkääsi sille, joka haluaa lainata sinulta.

43. "Teille on opetettu: 'Rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihamiestäsi.'

44. Mutta minä sanon teille: rakastakaa vihamiehiänne ja rukoilkaa vainoojienne puolesta, 45. jotta olisitte taivaallisen Isänne lapsia. Hän antaa aurinkonsa nousta niin hyvälle kuin pahoille ja lähettää sateen niin hurskaille kuin jumalattomille.

46. Jos te rakastatte niitä, jotka rakastavat teitä, minkä palkan te siitä ansaitsette? Eivätkö publikaanitkin* tee niin?

47. Jos te tervehditte vain ystäviä, mitä erinomaista siinä on? Eivätkö pakanatkin tee niin?

48. Olkaa siis täydellisiä, niin kuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.

Mitä ajattelit viimeksi, kun katsoit peiliin? Mitä näit peilistä? Kuinka usein peiliin katsoessamme olemme tyytyväisiä?

Mitä jos me sanoisimme joka päivä omalle peilikuvalle, että "Huomenta ihme."

"Huomenta sinä, joka olet Jumalan silmissä kaunis."

Väittely

Väittelytyöskentelyssä on tarkoitus rikkoa stereotypioita ja puhua tabuista. Väittelytyöskentelyssä nuoret saavat keskustella keskenään aiheista ja kertoa mielipiteitään niistä. Työskentelyä varten tarvitset väittämät, jotka löytyvä alta. Työskentelytilassa olisi hyvä olla pöytä, jonka ympärillä on tuolit. Pöydälle asetellaan väittämät nurinpäin ja sieltä jokainen saa ottaa yhden lapun.

Huoneessa olisi hyvä olla 3–4 isosta johtamassa työskentelyä. Heidän tehtävänsä on olla sivusta seuraajia, eikä niinkään osallistua keskusteluun. Isosten tulee puhalttaa peli poikki sellaisissa tilanteissa, joissa keskustelu kärjistyy tai keskustelu luisuu raiteiltaan. Tarvittaessa isokset osallistuvat keskusteluun, jos ryhmä on hyvin hiljainen ja passiivinen.

Väittelytyöskentelyn ohjeistus pitäjälle

Leikkaa väittämälaput irti. Laput asetetaan tekstipuoli alaspäin. Jokainen leiriläinen ottaa yhden lapun, lukee sen ja miettii hetken, mitä mieltä hän on väittämästä. (Samaa vai eri mieltä) Oma mielipide pitää perustella! Tämän jälkeen jokainen ryhmästä kertoo oman mielipiteensä ja perustelun juuri kuulemaansa väittämään. Voitte keksiä myös omia väittämiä valmiiden lisäksi.

Tavoitteena olisi saada aikaan keskustelua väittämistä ja niiden herättämistä tunteista. Ei haittaa, vaikkei kaikkien väittämiä ehdittäisi käydä läpi. Jos taas keskustelua ei synny ja väittämät käydään nopeasti läpi, voidaan ottaa uudet väittämälaput ja käydä ne läpi. Isokset voivat johdatella keskustelua eteenpäin tai kertoa omia ajatuksiaan väittämistä, kuitenkin niin, että suurin osa puheenvuoroista olisi leiriläisillä.

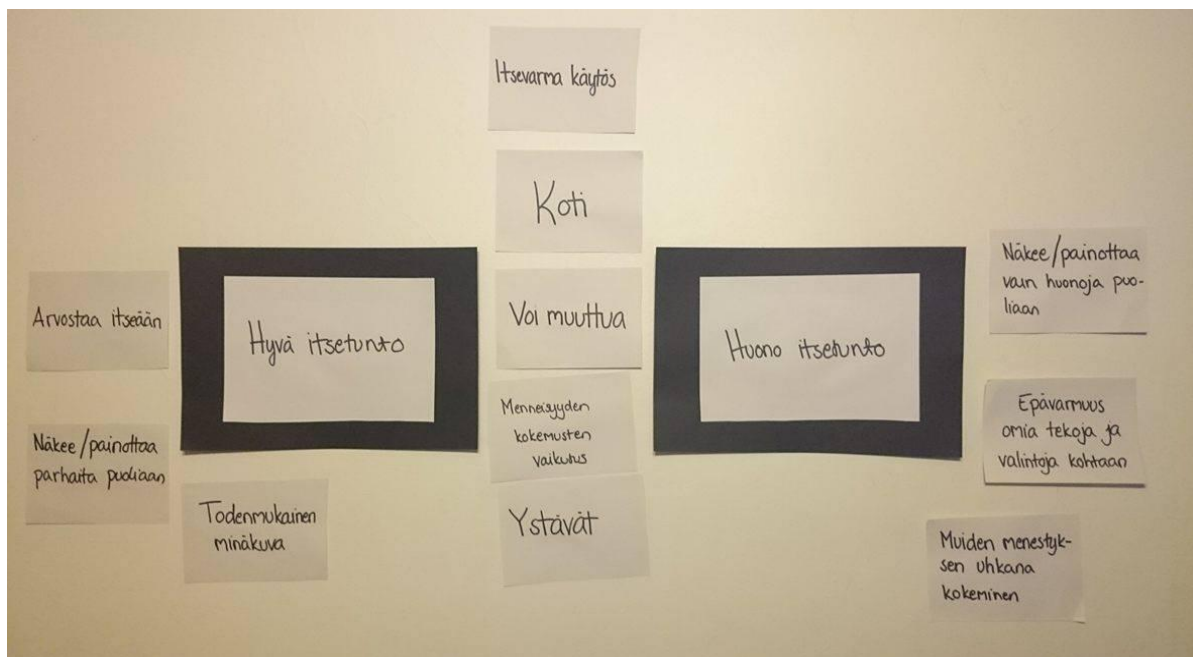
Ihmisellä on selkeästi joko hyvä tai huono itsetunto
Hyvän itsetunnon omaava ihminen on sosiaalinen.

Hyvään itsetuntoon kuuluu optimismi.
Hyvän itsetunnon omaava osaa antaa kiitosta muillekin ja tukea muitakin.
Hyvän itsetunnon omaava ihailee itseään.
Hyvä itsetunto antaa rohkeutta tehdä itsenäisiä valintoja.
Toisten tukeminen ja kannustaminen ovat helppoa hyvän itsetunnon omaavalle.
Omien virheiden myöntäminen on helppoa hyvän itsetunnon omaavalle ihmiselle.
Itsetuntoinen ihminen osaa ottaa vastaan itseensä kohdistuvaa kritiikkiä.
Hyvällä puhujalla on hyvä itsetunto.
Sosiaalinen media vaikuttaa vain myönteisesti itsetuntoon.
Nyky maailman kauneushanteet eivät luo nuorille ulkonäköpaineita.
Itsetunto ei voi muuttua huonosta hyväksi tai hyvästä huonoksi.
Kaverit eivät vaikuta itsetuntoon.

Miellekartta

Miellekarttatyöskentelyyn tarvitset miellekartan osat, jotka löytyvät alta. Työskentelyn ideana on, että ryhmä keskustelee kartan osista ja rakentaa kartan yhdessä. Tämän jälkeen keskustellaan heidän rakentamastaan kartasta.

Miellekartassa on kaksi pääsanaa, hyvä itsetunto ja huono itsetunto. Pääsanoihin on tarkoitus yhdistää erilaisia piirre- ja vaikuttajasanoja. Tapoja sanojen yhdistämiseen on kaksi, piirre- tai vaikuttajasana voi liittyä joko toiseen pääsanaan tai molempiin. Jos sana liittyy molempiin pääsanoihin, asetetaan se pääsanojen väliin. Jos se liittyy vain toiseen, asetetaan sana kyseisen pääsanon viereen miellekartan ulkoreunalle. Alla mallikuva siitä, miten miellekartta voisi rakentua.

Kun nuoret ovat saaneet miellekarttansa valmiiksi, on aika keskustella heidän valinnoistaan. Tarkoituksena EI ole sanoa nuorille heidän sijoittelujensa olevan pielessä, vaan herättää ajatuksia ja pohdintaa siitä, miksi tietty sana on sijoitettu niin kuin se on sijoitettu. On hyvä herättää myös ajatuksia siitä, voiko sen sijoitusta muuttaa.

Valmiiden piirre- ja vaikuttajasanojen lisäksi voit halutessasi lisätä sanoja. Tarkoitus on tarjota myös nuorille mahdollisuus lisätä karttaan sana, jos he haluavat. Ideana on, että he kirjaisivat sosiaalisen median vaikuttajiin, sillä sehän vaikuttaa nykypäivänä paljon niin hyvään kuin huonoonkin itsetuntoon.

Työskentelyyn voi osallistaa isosia 2–3. Isokset voivat toimia ryhmän apuna miellekartan rakentamisessa ja auttaa esimerkiksi hiljaista ryhmää luomaan keskustelua rakentamisvaiheessa.

Todenmukainen
minäkuva

Voi muuttua

Koti

Itsevarma käytös

Menneisyyden
kokemusten
vaikutus

Ystävät

Omien huonojen
puolten painotus

Omien parhaiden
puolten painotus

Epävarmuus
omia tekoja ja va-
lintoja kohtaan

Muiden menes-
tyksen uhkana
kokeminen

Arvostaa itseään

Sosiaalinen
media

Hyvä itsetunto

Huono itsetunto

3 Hartaus

Huomioithan!

Hartaus on suunniteltu iltahartaudeksi leirijakson loppupuolelle, jolloin ryhmähenki on tiivis ja toivottavasti turvallinen. Hartaus voi herättää voimakkaitakin tunteita, joten leirijakson lopulla nuoretkin voivat antaa enemmän tilaa tunteille ja niiden näyttämiselle.

Hartautta varten tarvitset kastekynttilän, sekä kitaran ja tarvittaessa myös soittajan. Tarvitset toteutukseen myös tilan, johon mahdutte koko ryhmä piiriin. Kaikkien tulee nähdä toisensa. Ennen kuin ryhmä saapuu tilaan, himmennä huoneen valaistus ja sytytä kastekynttilä eteesi.

Tarkoituksena on laulaa ohjeistuksen lopussa oleva säe jokaiselle piirissä olijalle. Isosille on hyvä etukäteen kertoa hartauden kulku ja jos laulun säe on heille tuntematon, opettaa se heille. Tämä siksi, että he voisivat alusta alkaen laulaa mukana ja samalla rohkaista leiriläisiä mukaan lauluun. Kastekynttilä kiertää jokaisen kohdalla ja aina sen henkilön nimi sanotaan, jonka kohdalla kastekynttilä on. Eli esimerkiksi ”Kun Jumala sanallaan Maijankin loi...”. Kun säe loppuu, kastekynttilä siirretään varovasti seuraavalle piirissä ja lauletaan seuraavalle säe. Jokaisen nimi siis lauletaan. Jokainen kutsutaan nimeltä.

Tavoitteena on luoda nuorille voimaannuttava kokemus, jona hän voi tuntea itsensä arvokkaaksi ja tärkeäksi. Juuri hänelle lauletaan, että hän on arvokas, osaava ja kykenevä ja juuri sellaisena kun on Jumalalle kovin rakas.

Loppuun luetaan vielä Jes. 43:1 ja sen jälkeen voit halutessasi lausua muutaman sanan ennen rukousta.

Esimerkiksi:

Kasteessa Jumala on kutsunut meidät jokaisen nimeltä lapsekseen. Jumala, Taivaan Isä rakastaa meistä jokaista. Isän silmissä me olemme arvokkaita, kauniita ja lahjakkaita, ihan jokainen.

Hartaus päätetään rukoukseen:

Rakas Taivaallinen Isä,
 Sinä annat meille elämän lahjaksi.
 Kiitos sinulle, että suljet meidät
 hoivaasi ja suojelukseesi.
 Kiitos siitä rakkaudesta,
 jota meille tarjoat.
 Sinun nimessäsi,
 Amen

Laulettava säe:

E H A E
 Kun Jumala sanallaan (Nimi) loi,
 A E H
 Hän tarkoitti samalla näin:
 E H A E
 Sä arvokas oot, sä osaat ja voit,
 A H E
 Mä tuollaisna rakastan sua